

**Міністерство освіти та науки України
Ужгородський національний університет
Кафедра громадського здоров'я**

**Актуальні проблеми викладання профільних фундаментальних
дисциплін: методичні рекомендації для викладачів вищих медичних
навчальних закладів III - IV рівня акредитації.
Первинне навчання.**

Методичні рекомендації для курсантів

Ужгород, 2017

**Міністерство освіти та науки України
Ужгородський національний університет
Кафедра громадського здоров'я**

**Актуальні проблеми викладання профільних фундаментальних
дисциплін: методичні рекомендації для викладачів вищих медичних
навчальних закладів III - IV рівня акредитації.
Первинне навчання**

Методичні рекомендації для курсантів

Ужгород, 2017

Слабкий Г.О., Качала Л.О., Фейса І.І. Актуальні проблеми викладання профільних фундаментальних дисциплін: методичні вказівки для викладачів вищих медичних навчальних закладів III - IV рівня акредитації. Первинне навчання. - Ужгород, 2017.- 68 с.

Рецензенти:

Любінець Олег Володимирович - ВДНЗ «Львівський національний медичний університет ім. Д. Галицького», завідувач кафедри організації і управління охороною здоров'я, д.мед.н., професор

Голованова Ірина Анатоліївна - ВДНЗ «Українська медична стоматологічна академія», завідувач кафедри соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я з біостатистикою та медичним правознавством, д.мед.н., професор.

Затверджено засіданням кафедри громадського здоров'я

Протокол від "11" квітня 2017 року № 9

Схвалено методичною комісією факультету післядипломної освіти та до університетської підготовки УжНУ

Протокол від "10" травня 2017 року № 10

Надані методичні вказівки для викладачів вищих медичних навчальних закладів в Ужгородському національному університеті представлені уперше, вони призначені для викладачів первинного навчання усіх рівнів та усіх факультетів вищих медичних навчальних закладів. Дані методичні рекомендації скеровані на сприяння впровадженню в навчальний процес системи програмно-цільового управління якістю підготовки фахівців. В основу її покладено професійно-діяльнісний підхід, особливістю якого є орієнтація навчання на усіх його рівнях на кінцеву ціль – професійну діяльність. Система передбачає підхід до удосконалення, та постійну оптимізацію управління процесом навчання. Методичні розробки відповідають робочим програмам та тематичним планам відповідних циклів з організації вищої медичної освіти, для викладачів початківців і зорієнтовані на вимоги сучасних регламентуючих документів, наказів МОЗ та МОН України.

© Слабкий Г.О.
Качала Л.О.
Фейса І.І.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	1
ВИЗНАЧЕННЯ ЦІЛЕЙ НАВЧАННЯ	2
ВІДБІР ЗМІСТУ НАВЧАННЯ	7
СКЛАДАННЯ ОРІЄНТОВНОЇ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ: РОЗРОБКА ДІАГНОСТИЧНИХ АЛГОРИТМІВ.....	11
МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕЛЕОСВІТИ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	15
ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ. СКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ПОРТРЕТУ ОСОБИСТОСТІ.....	19
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ. СТРУКТУРА РОБОЧИХ ПРОГРАМ ДИСЦИПЛІНИ. КОРЕКЦІЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ НА ЗАСАДАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	23
ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ФОРМ (АКТИВНІ, ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ) НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ. (ОБМІН ДОСВІДОМ).....	26
ОСНОВИ ТРУДОВОГО ПРАВА (семінар).....	31
ДОКАЗОВА МЕДИЦИНА, ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ЇЇ ОСНОВ ТА ВИКОРИСТАННЯ ДАНИХ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ (семінар)	36
ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ЕТНОПЕДАГОГІКИ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА ВИЩОЇ ШКОЛИ	40
РОЗРОБКА НЕОБХІДНОГО МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	44
ЕТИКО-ДЕОНТОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МЕДИЧНОМУ ВУЗІ.....	48
РОЛЬОВА ГРА «НАУКОВО - РЕФЕРАТИВНА КОНФЕРЕНЦІЯ».....	48
МЕТОДОЛОГІЯ РОЗРОБКИ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ КАФЕДРАХ.....	53
Методика виконання курсової роботи.	65
Рекомендована література	66
Інформаційні ресурси.....	67

ВСТУП

Сучасний етап розвитку суспільства є неможливим без реформування системи освіти, у тому числі вищої. Реформи у цій галузі в економічно розвинутих країнах почалися ще у шістдесятих роках минулого сторіччя і були обумовлені вимогами прискорення науково-технічного прогресу. В Україні процеси реформування освітньої галузі почалися у другій половині вісімдесятих пришлого століття і продовжуються в теперішній час. Нові горизонти перед вищою медичною освітою поставили Парламентські слухання «Медична освіта в Україні: погляд у майбутнє», які відбулися 22 березня 2017 року.

Досягнення поставленої мети може бути досягнута шляхом підвищення якості підготовки медичних кадрів на до дипломному та післядипломному рівнях навчання. А це можливо в тому числі і в результатів підвищення професійної та викладацької майстерності професорсько-викладацького складу вищих медичних навчальних закладів та медичних факультетів класичних університетів.

Ефективним є досвід впровадження в навчальний процес системи програмно-цільового управління якістю підготовки фахівців. Особливістю та водночас основоположним методологічним принципом системи є орієнтація навчання на досягнення кінцевих цілей професійної лікарської діяльності – професійно-діяльнісний підхід. Технологія функціонування моделі даної системи вимагали впровадження низки наведених нижче етапів:

- визначення цілей навчання на всіх рівнях, що надалі знайшло відображення у державних стандартах вищої медичної освіти України;
- відбору змісту необхідного й достатнього для досягнення цілей;
- розробки системи цільових навчальних завдань, забезпечених засобами самоконтролю і самокорекції;
- створення засобів орієнтовної основи діяльності: різного типу алгоритмів, навчальних програм, у тому числі комп'ютерних, тренажерів, моделей тощо;
- розробки методичних матеріалів, що саме забезпечують управління самостійною професійною діяльністю;
- вибору оптимальної форми навчальних занять та самостійної роботи тих, хто навчається;
- розробки системи контролю навчання (цільові професійні тести формату А);
- розробка навчальних та навчально-методичних посібників, посібників та підручників керуючого типу.

Подальший розвиток суспільства, зміцнення державності та входження України до єдиної Європейської зони вищої освіти, досягнення цілей Болонського процесу неможливі без суттєвих змін у освітній галузі. Це призводить до збільшення методичного забезпечення, що базується на комп'ютерних технологіях та технологіях дистанційного навчання.

Викладання є невід'ємною складовою частиною у вищому навчальному закладі, характеризується широким використанням новітніх технологій та потребує постійної роботи щодо ефективного з'єднання класичних форм в педагогічному процесі з новими підходами до освіти.

Досвід освітньої галузі свідчить про те, що якість викладання залежить від досвіду викладачів та від профілю кафедр. Враховуючи сказане, ми розробили робочі програми та до них тематичні плани циклів для викладачів первинного навчання, для викладачів повторного навчання, для завідувачів кафедр.

Методичні розробки відповідають робочим програмам та тематичним планам відповідних циклів з організації вищої медичної освіти, зорієнтовані на вимоги сучасних регламентуючих документів, наказів МОЗ та МОН України.

Сподіваємось, що методичні вказівки будуть корисними викладачам медичних факультетів університету.

ВИЗНАЧЕННЯ ЦІЛЕЙ НАВЧАННЯ

Актуальність теми

Визначення цілей є ключовим елементом навчально-методичного забезпечення. Розробка адекватних цілей навчання за всіма дисциплінами дає змогу створити наскрізну програму цілей, таких що пов'язані між собою та слугують основою інтеграції процесу навчання. Саме тому вміння розробляти та використовувати цілі є актуальним.

Цілі навчання

Загальна мета: вміти визначати та оцінювати цілі відповідно до рівня навчання.

Конкретні цілі. Вміти:

1. Знаходити в державних стандартах та оцінювати таксономічний рівень щодо цілей конкретної дисципліни та завдань кафедри.
2. Вибудовувати загальну, конкретні та вихідного рівня (як що останні потрібні) цілі до конкретної теми заняття (лекції).
3. Розробити завдання за для контролю ефективності досягнення цілей навчання.

Зміст навчання у відповідності з цілями

Теоретичні питання

1. Таксономія цілей за Блумом в державних стандартах вищої освіти щодо кафедр різного рівня навчального процесу медичних ВНЗ.
2. Поняття щодо загального визначення мета (ціль). Роль, місце та формулювання цілей при професійно – діяльністному (компетентністному) підході щодо організації навчального процесу. Цілеполагання та цілеутворення. Різновиди педагогічних цілей.
3. Системи навчальних завдань для контролю ефективності досягнення цілей навчання.

Граф логічної структури теми (див. додаток)

Джерела інформації.

Основні джерела

1. Методолгія і технологія визначення універсальних компетенцій випускників медичних та стоматологічних факультетів (методичний посібник для викладачів)/ За редакцією чл.-кор. НАМН України, проф. Ю.В. Думанського.- Київ-Донецьк: ЦМК ВМО Міністерства охорони здоров'я України, ПБ «Донеччина», 2013.-112с.
2. Казаков В.Н., Талалаенко А.Н., Каменецкий М.С., Первак М.Б., Котлубей Е.В. Формирование целей и создание системы их достижения и контроля в соответствии с государственными стандартами непрерывного образования (на примере высшего и послевузовского медицинского образования) /Монография. - Москва-Донецк: 2006. - 141 с.
3. Визначення та забезпечення цілей навчання у медичних вищих навчальних закладах відповідно до чинних державних стандартів та принципів Болонського процесу (Методичний посібник для викладачів). - Київ - Донецьк: ЦМК Міністерства охорони здоров'я України, 2007.-100 с.
4. Болонский процесс: поиск общности европейских систем высшего образования (проект TUNING) /Под науч. ред. В.И. Байденко. - М., 2006. - 210 с.
5. Государственные стандарты высшего образования и аттестация качества подготовки выпускников (на примере высшего медицинского образования) /Под ред. В.Н. Казакова. - М., Донецк, 2004. - 150 с.

6. Казаков В.Н., Селезнёва Н.А., Талалаенко А.Н. и др. Управление качеством подготовки специалистов: программно-целевой подход. - М.- Донецк, 2007. - 215 с.
7. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти.-3тє вид., перераб. і доп.- Тернопіль: навчальна книга-Богдан, 2005.-232с.

Додаткові джерела

1. Болонский процесс: нарастающая динамика и многообразие (документы международных форумов и мнения европейских экспертов) / Под науч.ред. В.И. Байденко. - М.:, 2002. - 408 с.
2. Байденко В.И. Болонский процесс: структурная реформа высшего образования Европы. Изд.3-е - 2003. - 128 с.
3. Зимняя И.А. Ключевые компетенции - новая парадигма результата образования //Высшее образование сегодня. - 2003. - № 5. - С. 34-42.
4. Казаков В.М., Талалаенко О.М., Гаріна М.Г. та інш. Методологія і реалізація системи управління якістю медичної освіти. – Донецьк- 2001. -213 с.

Набір завдань для перевірки досягнення конкретних цілей навчання

Завдання 1

Викладач кафедри анатомії людини, розробляючи методичні вказівки до практичного заняття для студентів першого курсу (базисний рівень), обирає формулювання конкретних цілей щодо даних товщини стінок серця. Який таксономічний рівень йому слід обрати до отриманих результатів?

- A. Інтерпретувати
- B. Трактувати
- C. Аналізувати
- D. Синтезувати
- E. Оцінювати

Завдання 2

Викладач кафедри фізіології людини, розробляючи методичні вказівки до практичного заняття для студентів другого курсу (базисний рівень), обирає формулювання конкретних цілей щодо даних функціонування серця тварини, маючи окремо товщину стінок серця, тиск у камерах, периферійний тиск та т. і. Який таксономічний рівень йому слід обрати до отриманих результатів?

- A. Інтерпретувати
- B. Трактувати
- C. Аналізувати
- D. Синтезувати
- E. Оцінювати

Завдання 3

Викладач кафедри пропедевтичної терапії, розробляючи методичні вказівки до практичного заняття для студентів третього курсу (пропедевтичний рівень), обирає формулювання конкретних цілей щодо даних обстеження серця людини, маючи окремо скарги, анамнестичні та дані об'єктивного обстеження. Який таксономічний рівень йому слід обрати до отриманих результатів?

- A. Інтерпретувати
- B. Трактувати
- C. Аналізувати
- D. Синтезувати
- E. Оцінювати

Завдання 4

Викладач кафедри факультетської терапії, розробляючи методичні вказівки до практичного заняття для студентів четвертого курсу (рівень типової клінічної картини захворювання) обирає формулювання конкретних цілей щодо даних обстеження людини з захворюванням серця, маючи окремо скарги, анамнестичні дані об'єктивного та додаткового обстеження. Встановлено попередній клінічний діагноз типової набутої вади серця. Який таксономічний рівень йому слід обрати до отриманих результатів?

- A. Інтерпретувати
- B. Трактувати
- C. Аналізувати
- D. Синтезувати
- E. Оцінювати

Завдання 5

Викладач кафедри факультетської терапії, розробляючи методичні вказівки до практичного заняття для студентів четвертого курсу (рівень типової клінічної картини захворювання) обирає формулювання щодо даних обстеження людини з захворюванням серця, маючи окремо скарги, анамнестичні дані об'єктивного та додаткового обстеження щодо встановлення попереднього клінічного діагнозу типової набутої вади серця. Про формулювання яких цілей йдеться?

- A. Глобальна
- B. Загальні кінцеві
- C. Конкретні
- D. Вихідного рівня
- E. Модуля

Завдання 6

На тлі поглиблення Болонського процесу члени ініціативної групи почали роботу над проектом нових державних стандартів вищої медичної освіти. Виходячи з попереднього досвіду почали з розробки мети всього проекту. Про формулювання яких цілей йдеться?

- A. Глобальна
- B. Загальні кінцеві
- C. Конкретні
- D. Вихідного рівня
- E. Модуля

Завдання 7

На тлі поглиблення Болонського процесу члени ініціативної групи почали роботу над проектом нових державних стандартів вищої медичної освіти. Виходячи з попереднього досвіду, почали з розробки цілей щодо головних блоків професійної діяльності лікаря загальної практики. Про формулювання яких цілей йдеться?

- A. Глобальна
- B. Загальні кінцеві
- C. Конкретні
- D. Вихідного рівня
- E. Модуля

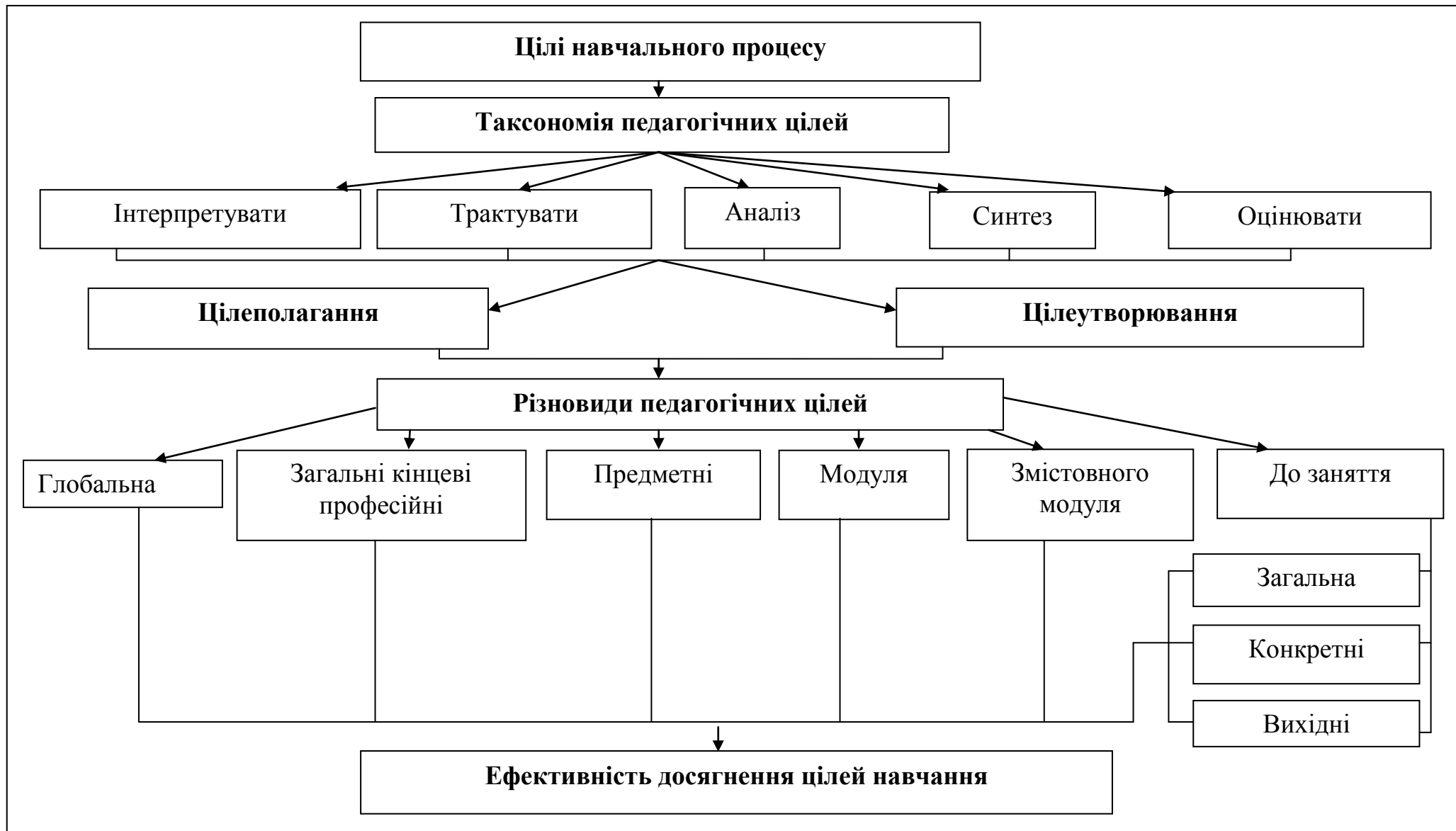
Еталон рішення

1 – А

Короткі методичні рекомендації до проведення практичного заняття

На початку заняття здійснюється визначення рівня підготовки курсантів до заняття, з'ясовуються питання, що викликали труднощі. Далі курсанти починають виконувати індивідуальні завдання, що пов'язані з розробкою необхідного для потреб своїх кафедр методичного забезпечення. Робота обговорюється між ними усіма та викладачем. Останній здійснює корекцію з тих питань, які їй потребують. Далі проводиться поточний тестовий контроль по темі заняття. Підводяться підсумки заняття.

Граф логічної структури « ВИЗНАЧЕННЯ ЦІЛЕЙ НАВЧАННЯ »

ВІДБІР ЗМІСТУ НАВЧАННЯ

Актуальність теми

Відбір змісту навчання для кожної теми призначений для досягнення її цілей та має стати засобом для створення методичних матеріалів, навчальних посібників, підручників. Без змісту не можливе саме навчання. Відбір змісту навчання є актуальним у педагогічній діяльності.

Цілі навчання

Загальна мета: вміти відбирати зміст відповідно до цілей та рівня навчання.

Конкретні цілі. Вміти:

1. Вибудувати граф логічної структури щодо цілей конкретної дисципліни.
2. Розробити перелік теоретичних питань до конкретної теми заняття.
3. Відібрати та розробити перелік джерел інформації для досягнення цілей та опанування змістом навчання.
4. Відібрати (написати зміст для посібника та таке інше) цільову інформацію.
5. Розробити завдання для контролю ефективності засвоєння змісту навчання.

Зміст навчання у відповідності з цілями

Теоретичні питання

1. Графи логічної структури: основи теорії графів; основні структурні елементи графів; особливості формування графів в медицині та педагогіці; структура графів щодо конкретних цілей кафедр.
2. Перелік теоретичних питань до конкретної теми заняття Співвідношення цілей та теоретичних питань. Співвідношення теоретичних питань та найважливіших фундаментальних знань до конкретної теми. Граф логічної структури та перелік теоретичних питань.
3. Перелік джерел інформації для досягнення цілей та опанування змістом навчання. Основна та додаткова література. Підручники, посібники, керівництва, монографії, журнальні статі, інтернет та інші джерела. Основні вимоги до оформлення джерел, їх кількості та якості. Вимоги до викладання змісту.
4. Навчальні завдання за для контролю ефективності засвоєння змісту навчання.

Граф логічної структури теми (див. додаток)

Основні джерела

1. Болонский процесс: поиск общности европейских систем высшего образования (проект TUNING) /Под науч. ред. В.И. Байденко. - М., 2006. - 210 с.
2. Государственные стандарты высшего образования и аттестация качества подготовки выпускников (на примере высшего медицинского образования) /Под ред. В.Н. Казакова. - М., Донецк, 2004. - 150 с.
3. Казаков В.Н., Селезнёва Н.А., Талалаенко А.Н. и др. Управление качеством подготовки специалистов: программно-целевой подход. - М., Донецк, 2003. - 215 с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти.-3- вид., перераб. і доп.- Тернопіль: навчальна книга-Богдан, 2005.-232с.

Додаткові джерела

1. Леднев В.С. Содержание образования.- 1991.-360с.
2. Байденко В.И. Болонский процесс: структурная реформа высшего образования Европы. Изд.3-е - М.:, 2003. - 128 с.
3. Зимняя И.А. Ключевые компетенции - новая парадигма результата образования //Высшее образование сегодня. - 2003. - № 5. - С. 34-42.
4. Казаков В.М., Талалаенко О.М., Гаріна М.Г. та інш. Методологія і реалізація системи управління якістю медичної освіти. - Донецьк, 2001. -213 с.

Набір завдань для перевірки досягнення конкретних цілей навчання

Завдання 1

Викладач кафедри анатомії людини, розробляючи методичні вказівки до практичного заняття для студентів першого курсу (базисний рівень), розробляє перелік теоретичних питань до теми заняття «серце». Для чого будуть потрібні ці дані?

- A. Досягнення цілей
- B. Опанування змістом навчання
- C. Розробки тестових завдань по темі
- D. Засвоєння найважливіших фундаментальних знань по темі
- E. Розробки ООД по темі

Завдання 2

Викладач кафедри анатомії людини, розробляючи методичні вказівки до практичного заняття для студентів першого курсу (базисний рівень), розробляє перелік джерел інформації до практичного заняття з теми серце. Яке з них при цьому буде потрібне насамперед?

- A. Атлас з анатомії людини
- B. Практикум з анатомії людини
- C. Лекція до теми анатомія серцево-судинної системи
- D. Граф логічної структури до теми
- E. Навчальний посібник з анатомії людини

Завдання 3

Викладач кафедри фізіології людини розробляючи методичні вказівки до практичного заняття для студентів другого курсу (базисний рівень) формулював загальну та конкретні цілі щодо теми фізіологія серця. Який з основних елементів змісту дозволить їх візуалізувати?

- A. Перелік теоретичних питань до теми
- B. Граф логічної структури до теми
- C. Джерела інформації до теми
- D. Власне інформація до теми
- E. Контроль за ефективністю досягнення цілей

Завдання 4

Викладач кафедри фізіології людини, розробляючи методичні вказівки до практичного заняття для студентів другого курсу (базисний рівень), сформулював конкретні цілі щодо даних функціонування серця тварини, маючи окремо товщину стінок серця, тиск у камерах, периферійний тиск та таке інше. Які структурні елементи графа логічної структури будуть співвідноситися з їх логікою?

- А. Вершини
- В. Яруси
- С. Ребра
- Д. Назва.
- Е. Основа

Завдання 5

Викладач кафедри пропедевтичної терапії, розробляючи методичні рекомендації до практичних занять для студентів третього курсу (пропедевтичний рівень), сформулював загальну та конкретні цілі щодо даних обстеження людини. Як треба викласти цю інформацію?

- А. Традиційно
- В. Тільки як цільову інформацію
- С. Виходячи з власного досвіду
- Д. Враховуючи загальні потреби
- Е. Взявши за основу наявні аналоги

Завдання 6

Викладач кафедри терапії розробив методичні вказівки до практичного заняття для студентів четвертого курсу (рівень типової клінічної картини), сформулював загальну та конкретні цілі щодо даних обстеження людини з захворюванням серця, маючи окремо скарги, дані анамнезу, об'єктивного та додаткових обстежень. В інформації щодо змісту навчання надано граф логічної структури заняття, перелік теоретичних питань до теми та джерела інформації – основні та додаткові. Як можливо перевірити засвоєння змісту з даної теми?

- А. Провести вибіркоче опитування
- В. Провести поточний тестовий контроль
- С. Провести перехресне опитування
- Д. Зробити соціометричне обстеження
- Е. Провести загальне опитування

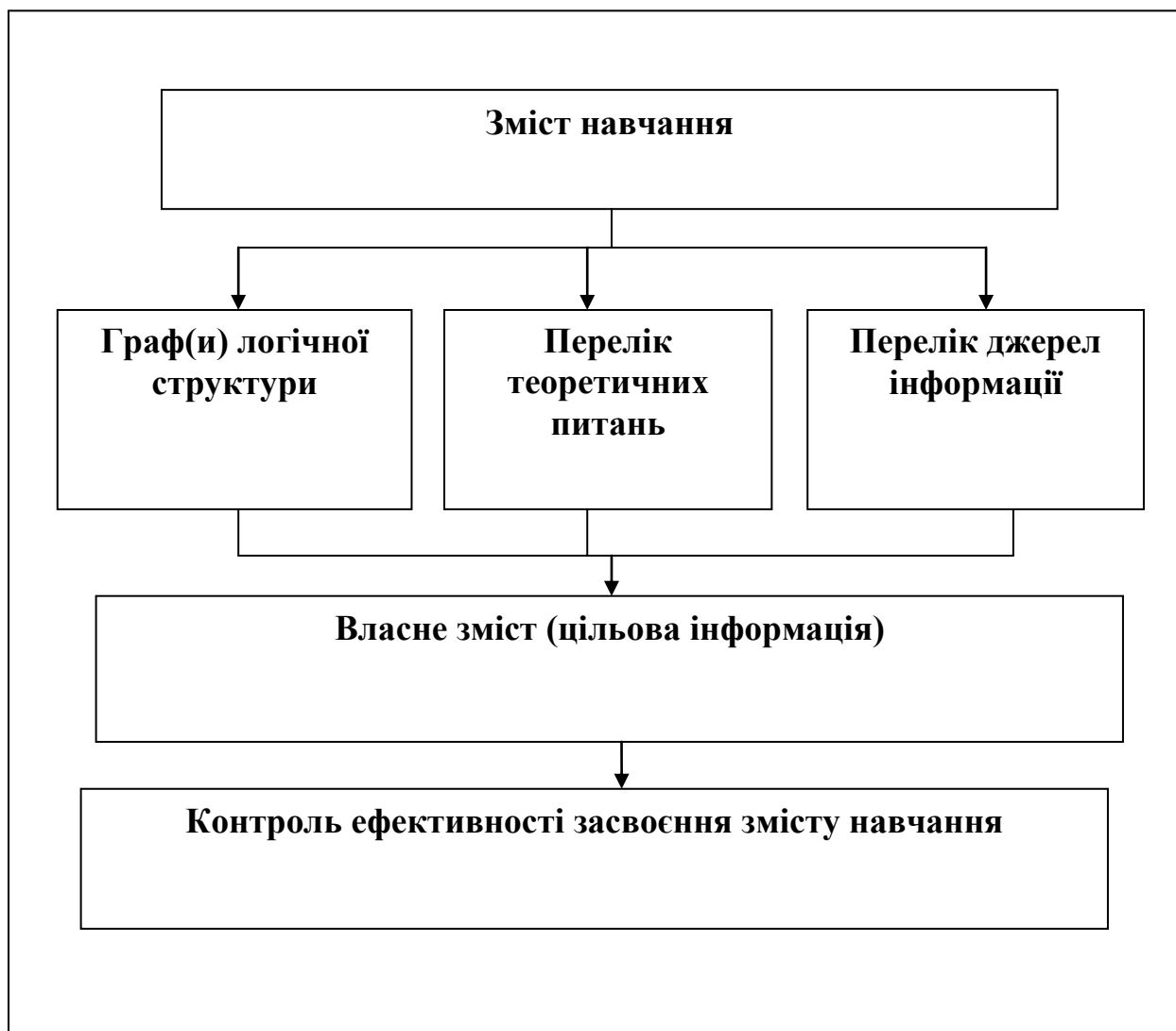
Еталон рішення

1 – D

Короткі методичні рекомендації до проведення практичного заняття

На початку заняття здійснюється визначення рівня підготовки курсантів до заняття, з'ясовуються питання, що викликали труднощі. Далі курсанти починають виконувати індивідуальні завдання, що пов'язані з розробкою необхідного для потреб кафедри методичного забезпечення. Робота обговорюється між ними усіма та викладачем. Останній здійснює корекцію з тих питань, які їй потребують. Далі проводиться поточний тестовий контроль по темі заняття. Підводяться підсумки заняття.

Граф логічної структури: «ВІДБІР ЗМІСТУ НАВЧАННЯ»

СКЛАДАННЯ ОРІЄНТОВНОЇ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ: РОЗРОБКА ДІАГНОСТИЧНИХ АЛГОРИТМІВ

Актуальність теми

У провідних вищих медичних навчальних закладах України розроблена та впроваджена оригінальна система управління якістю процесу навчання, в основу якої покладено професійно – діяльнісний підхід, особливістю якого є орієнтація навчання на усіх його рівнях на кінцеву ціль – професійну діяльність. Досягти кінцевої мети може тільки той хто навчається завдяки самостійній роботі, пов'язаній з опануванням змістом навчання та закріпленням професійних умінь та навичок. Останні являють собою у більшості випадків вирішення достатньо однотипних завдань, або видів діяльності. Опанувати саме такими видами діяльності на професійному рівні допомагають різні види орієнтовної основи діяльності (ООД). Кожний з різновидів ООД має свою особливість розробки та застосування. Цим повинен володіти кваліфікований викладач. У цьому і полягає актуальність теми.

Цілі навчання

Загальна мета: вміти розробляти орієнтовну основу (модель) діяльності відповідно до цілей та рівня навчання.

Конкретні цілі. Вміти:

1. Оцінити та скорегувати цілі заняття .
2. Розробити необхідну(і) модель(і) діяльності за для досягнення конкретної(их) цілі(ей).
3. Контролювати ефективність досягнення цілей навчання за допомогою даної моделі(ООД).

Зміст навчання у відповідності з цілями

Теоретичні питання

1. Орієнтовна основа діяльності. Її визначення, роль та місце у системі навчання.
2. Таксономія цілей за Блумом в державних стандартах вищої освіти щодо кафедр різного рівня навчального процесу медичних ВНЗ .
3. Поняття щодо різновидів ООД, їх використання у навчальному процесі. Роль та місце алгоритмів та диференціально- діагностичних алгоритмів у роботі лікарів.
4. Системи контролю ефективності досягнення цілей навчання за допомогою різних форм ООД.

Граф логічної структури теми (див. додаток)

Джерела інформації.

Основні джерела

1. Болонский процесс: поиск общности европейских систем высшего образования (проект TUNING) /Под науч. ред. В.И. Байденко. - М., 2006. - 210 с.
2. Государственные стандарты высшего образования и аттестация качества подготовки выпускников (на примере высшего медицинского образования) /Под ред. В.Н. Казакова. - М., Донецк, 2004. - 150 с.
3. Казаков В.Н., Селезнёва Н.А., Талалаенко А.Н. и др. Управление качеством подготовки специалистов: программно-целевой подход. - М., Донецк, 2003. - 215 с.

4. Казаков В.М., Вітенко І.С., Таталаєнко О.М., Каменецький М.С., Гаріна М.Г., Первак М.Б., Оборнєв Л.Є. Методологія створення підручників та навчальних посібників керуючого типу.-Київ – Донецьк, 2003.-130с.
5. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти.-3тє вид., перераб. і доп.- Тернопіль: навчальна книга-Богдан, 2005.-232с.

Додаткові джерела

1. Болонский процесс: нарастающая динамика и многообразие (документы международных форумов и мнения европейских экспертов) / Под науч.ред. В.И. Байденко. – М.:, 2002. – 408 с.
2. Зимняя И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования //Высшее образование сегодня. – 2003. - № 5. – С. 34-42.
3. Казаков В.М., Талалаєнко О.М., Гаріна М.Г. та інш. Методологія і реалізація системи управління якістю медичної освіти. – Донецьк, 2001. -213 с.

Набір завдань для перевірки досягнення конкретних цілей навчання

Завдання 1

Викладач кафедри анатомії людини розробляючи методичні вказівки до практичного заняття для студентів першого курсу (базисний рівень) обирає ООД щодо опрацювання практичних навичок з визначення товщини стінок серця на практичному занятті . Яку ООД йому слід обрати за для отримання необхідних результатів?

- А. Інструкції
- В. Алгоритм тактичний
- С. Алгоритми диференціально-діагностичні
- Д. Експертну систему
- Е. Комп'ютерну навчаючу програму

Завдання 2

Викладач кафедри фізіології людини розробляючи методичні вказівки до практичного заняття для студентів другого курсу (базисний рівень) сформулював одну з конкретних цілей щодо даних функціонування серця – уміти вимірювати та інтерпретувати параметри периферійного тиску за Коротковим. Яку ООД йому слід обрати за для вироблення цього уміння (навику)?

- А. Алгоритм тактичний
- В. Інструкції
- С. Алгоритми диференціально-діагностичні
- Д. Експертні системи
- Е. Навчаючу програму

Завдання 3

Викладач кафедри терапії розробляючи методичні вказівки до практичного заняття для студентів третього курсу (пропедевтичний рівень) сформулював одну з конкретних цілей щодо даних обстеження людини на хвороби серцево-судинної системи: - вміти збирати та інтерпретувати скарги, анамнестичні та дані об'єктивного обстеження хворого. Яку ООД йому слід обрати за для вироблення цього уміння?

- А. Схему історії хвороби
- В. Алгоритм тактичний

- С. Алгоритми диференціально-діагностичні
- Д. Експертні системи
- Е. Навчаючу програму

Завдання 4

Викладач кафедри терапії розробляючи методичні вказівки до практичного заняття для студентів четвертого курсу (рівень типової клінічної картини) сформулював одну з конкретних цілей, щодо даних обстеження людини з встановленим попереднім клінічним діагнозом типової набутої вади серця: вміти під час об'єктивного обстеження проводити та інтерпретувати аускультативну картину. Яку ООД йому слід обрати для вироблення цього вміння?

- А. Навчаючу комп'ютерну програму
- В. Інструкції
- С. Алгоритми диференціально-діагностичні
- Д. Експертні системи
- Е. Алгоритм тактичний

Завдання 5

Викладач кафедри терапії розробляючи методичні вказівки до практичного заняття для студентів п'ятого курсу (рівень диференціальної діагностики) сформулював одну з конкретних цілей, щодо встановлення попереднього клінічного діагнозу набутої вади серця: вміти провести диференціальну діагностику за ведучим синдромом . Яку ООД йому слід обрати для вироблення цього вміння?

- А. Навчаючу комп'ютерну програму
- В. Інструкції
- С. Алгоритми диференціально-діагностичні
- Д. Експертні системи
- Е. Алгоритм тактичний

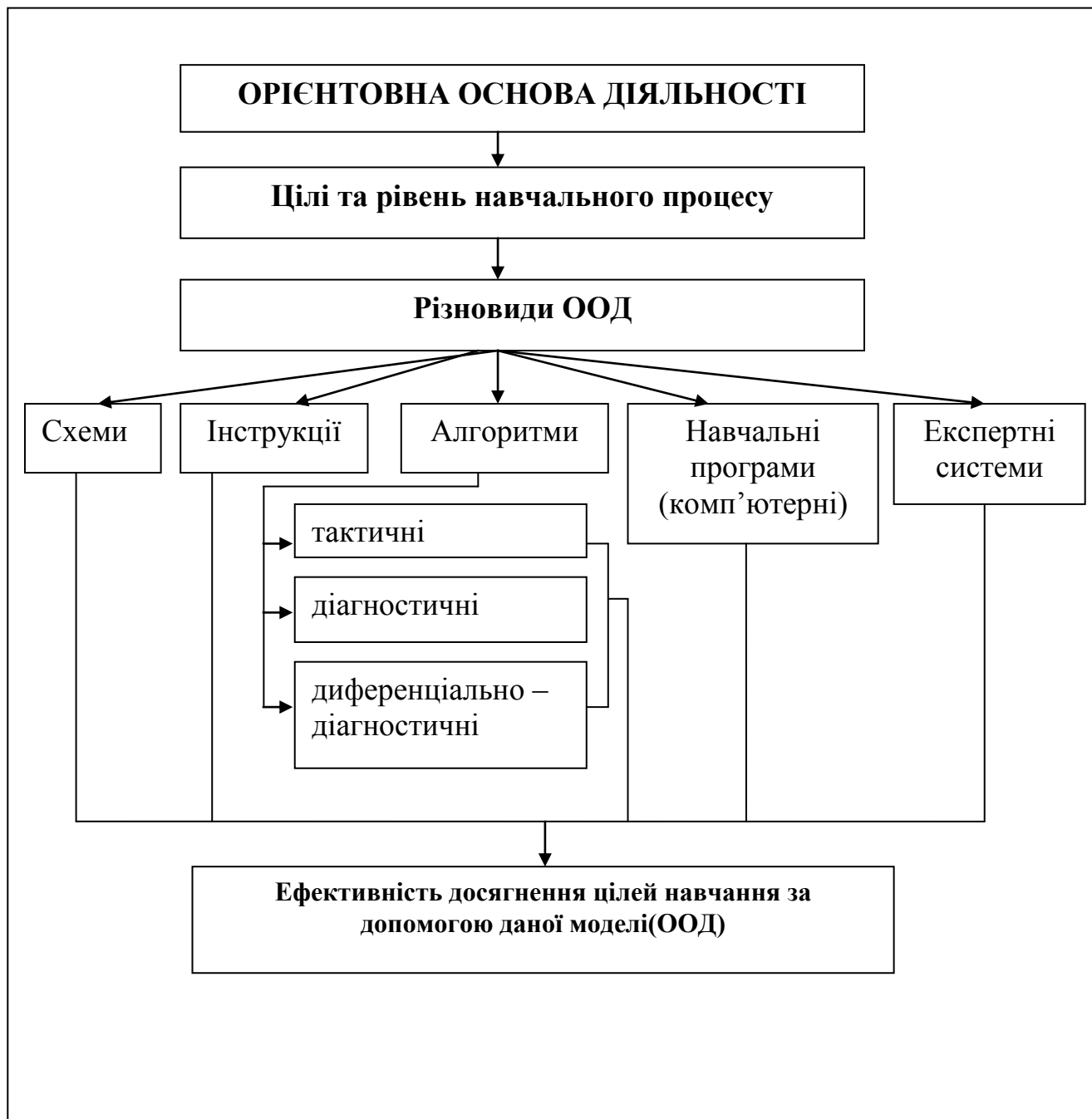
Еталон рішення

1 – А

Короткі методичні рекомендації до проведення практичного заняття

На початку заняття здійснюється визначення рівня підготовки курсантів до заняття, з'ясовуються питання, що викликали труднощі. Далі курсанти починають виконувати індивідуальні завдання, що пов'язані з розробкою необхідного для потреб кафедри методичного забезпечення. Робота обговорюється між ними усіма та викладачем. Останній здійснює корекцію з тих питань, які їй потребують. Далі проводиться поточний тестовий контроль по темі заняття. Підводяться підсумки заняття.

Граф логічної структури: «ОРІЄНТОВНА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ»

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕЛЕОСВІТИ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Актуальність теми

Стрімкий розвиток медичної науки та практики потребує постійного вдосконалення знань та навичок медичних робітників. Впровадження концепції безперервної медичної освіти потребує забезпечення постійної інформаційної підтримки, консультативних контактів з провідними клініками, розповсюдження стандартів доказової медицини. Досягається вищезазначене шляхом використання систем електронного (elearning), в тому числі – дистанційного навчання (телеосвіти). В медицині використовується декілька основних технологій для реалізації телеосвіти. В своїй робочій діяльності сучасний викладач медичного вузу повинен комбіновано використовувати усі технології для ефективного навчання студентів та курсантів.

Цілі навчання

Загальна мета: здійснювати навчально-методичний процес з використанням систем дистанційного навчання.

Конкретні цілі. Вміти:

- вміти визначати місце систем дистанційного навчання в навчально-методичному процесі;
- вміти формувати програму та методичне забезпечення, здійснювати керування курсами дистанційного навчання;
- вміти організовувати та проводити навчальні відео конференції;
- вміти створювати, редагувати та використовувати курси на навчальних веб-платформах;
- вміти здійснювати інформаційно-методичну та консультативну підтримку студентів та курсантів з використанням телемедичного консультування та інших клінічних телемедичних процедур;
- вміти здійснювати інформаційно-методичну та консультативну підтримку студентів та курсантів з використанням Інтернет та мобільних технологій.

Зміст навчання у відповідності з цілями

Теоретичні питання

1. Визначення, предмет, задачі та функціональні можливості дистанційного навчання в медицині. Особливості використання дистанційного навчання в додипломному та післядипломному навчанні в медицині.
2. Особливості професійної діяльності викладача при дистанційній формі навчання. Функції т'ютора в системі дистанційного медичного навчання.
3. Методична підготовка курсів дистанційного навчання по субклінічним та клінічним дисциплінам. Керування курсами дистанційного навчання. Організація контролю знань.
4. Навчальні веб-платформи - визначення, задачі, функції, основні складові, особливості застосування.
5. Навчальні відеоконференції - визначення, задачі, функції, основні складові, особливості застосування.
6. Телемедичне консультування як засіб безперервного навчання - визначення, функціональні можливості, методика проведення, оцінка ефективності.

7. Засоби Інтернет для інформаційно-методичної та консультативної підтримки (електронна пошта, VIP-програми, соціальні мережі) - визначення, функціональні можливості, особливості застосування для медичного навчання.

8. Засоби мобільних технологій для інформаційно-методичної та консультативної підтримки (SMS-розсилання, war-додатки, навчально-контролюючі розсилання) - визначення, функціональні можливості, особливості застосування для медичного навчання.

Граф логічної структури (див. додаток)

Джерела інформації

1. Постанова МОН України від 20.11.2000. «Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні».
2. Наказ МОН України N40 від 21.01.2004. «Про затвердження Положення про дистанційне навчання»
3. Казаков В.Н., Климовицкий В.Г., Владзимирский А.В. Дистанционное обучение в медицине. – Донецк ООО «Норд», 2005. – 80 с.
4. Мур М.Г. Общие роли, навыки и умения, требуемые в дистанционном обучении /Information and Communication Technologies in Distance Education. Specialized Training Course.- UNESCO, 2002.-P.66-69.
5. Ли Дж. Подготовка преподавателей к дистанционному обучению. Дистанционное и виртуальное обучение.-2001.-№ 12.-С.15.
6. Микитенко Д.А. , Калягин А.Н. Обучающие информационные технологии в дистанционном медицинском образовании // Український журнал телемедицини та медичної телематики.- 2005.-Т.3,№2.-С.184-189.
7. Столяр В.Л., Атьков О.Ю. Четырехлетний опыт телемедицинских консультаций и телеобучения врачей на основе видеоконференцсвязи // Телемедицина и проблемы передачи изображений.-Тез.докл.третьего ежегодного Московского международного Симпозиума по телемедицине.-М.:МАКС Пресс, 2000.-С.51-52.
8. Фурда А.Б. Планирование и управление дистанционным обучением на уровне учебного заведения, программы, курса // Образовательные технологии и общество.-2003.-Т.6, №1.-С.191-196.
9. Moodle course management system.- www.moodle.org.
10. Lundvoll N., Moen A.Teleconsultation - collaborative work and opportunities for learning across organizational boundaries. Journal of Telemedicine and Telecare, 2008 - 14: 377-380.

Набір завдань для перевірки досягнення конкретних цілей навчання

Завдання 1

В робочу програму кафедри госпітальної терапії було додано тему «Диференційна діагностика рідких синдромів ураження сполучної тканини» для самостійної роботи студентів. Яку технологію дистанційного навчання доцільно використати в даному випадку:

- A. Навчальну відеоконференцію
- B. Соціальну мережу
- C. Електронну пошту
- D. Веб-платформу
- E. Телемедичне консультування

Завдання 2

Коллективом кафедри хірургії факультету післядипломної освіти в рамках ПАЦ планується проведення навчального семінару з використання ендоскопічних втручань при торакоабдомінальних ушкодженнях. До семінару планується залучити кількох доповідачів з

національного центру хірургії. Яку технологію дистанційного навчання доцільно використати в даному випадку:

- A. Навчальну відеоконференцію
- B. Соціальну мережу
- C. Електронну пошту
- D. Веб-платформу
- E. Телемедичне консультування

Завдання 3

Колектив кафедри дерматовенерології завершив черговий ПАЦ для лікарів центральних районних лікарень. Курсанти звернули увагу на потребу в постійному вдосконаленні знань щодо діагностики онкологічних уражень шкіри. Яку технологію дистанційного навчання доцільно використати в даному випадку:

- A. Навчальну відеоконференцію
- B. Соціальну мережу
- C. Електронну пошту
- D. Веб-платформу
- E. Телемедичне консультування

Завдання 4

Основною методичною особливістю дистанційного навчання є модульність. Що являє собою модульний принцип в медичному дистанційному навчанні:

- A. Одночасне звертання джерел навчальної інформації великої кількості слухачів, спілкування за допомогою телекомунікаційного зв'язку слухачів між собою й з викладачами
- B. Використання в навчальному процесі нових досягнень інформаційних технологій, які сприяють входженню людини у світовий інформаційний простір
- C. Кожний окремих курс створює цілісне уявлення про окрему предметну область; з набору незалежних курсів-модулів можливо сформувати навчальну програму, що відповідає індивідуальним або груповим потребам
- D. Навчання здійснюється одночасно із професійною діяльністю (або з навчанням по іншому напрямку), без відриву від виробництва або іншого виду діяльності
- E. Ефективне використання навчальних площ і технічних засобів, концентроване й уніфіковане подання інформації

Творче завдання

В медичному вузі планується впровадження дистанційного навчання для викладання окремих тем, що раніше вивчались студентами та курсантами самостійно. Для викладачів ВУЗа здійснюються спеціальні курси тематичного вдосконалення для організації навчально-методичної роботи в нових умовах. Визначте основні ролі та навички викладача при дистанційному навчанні в медицині.

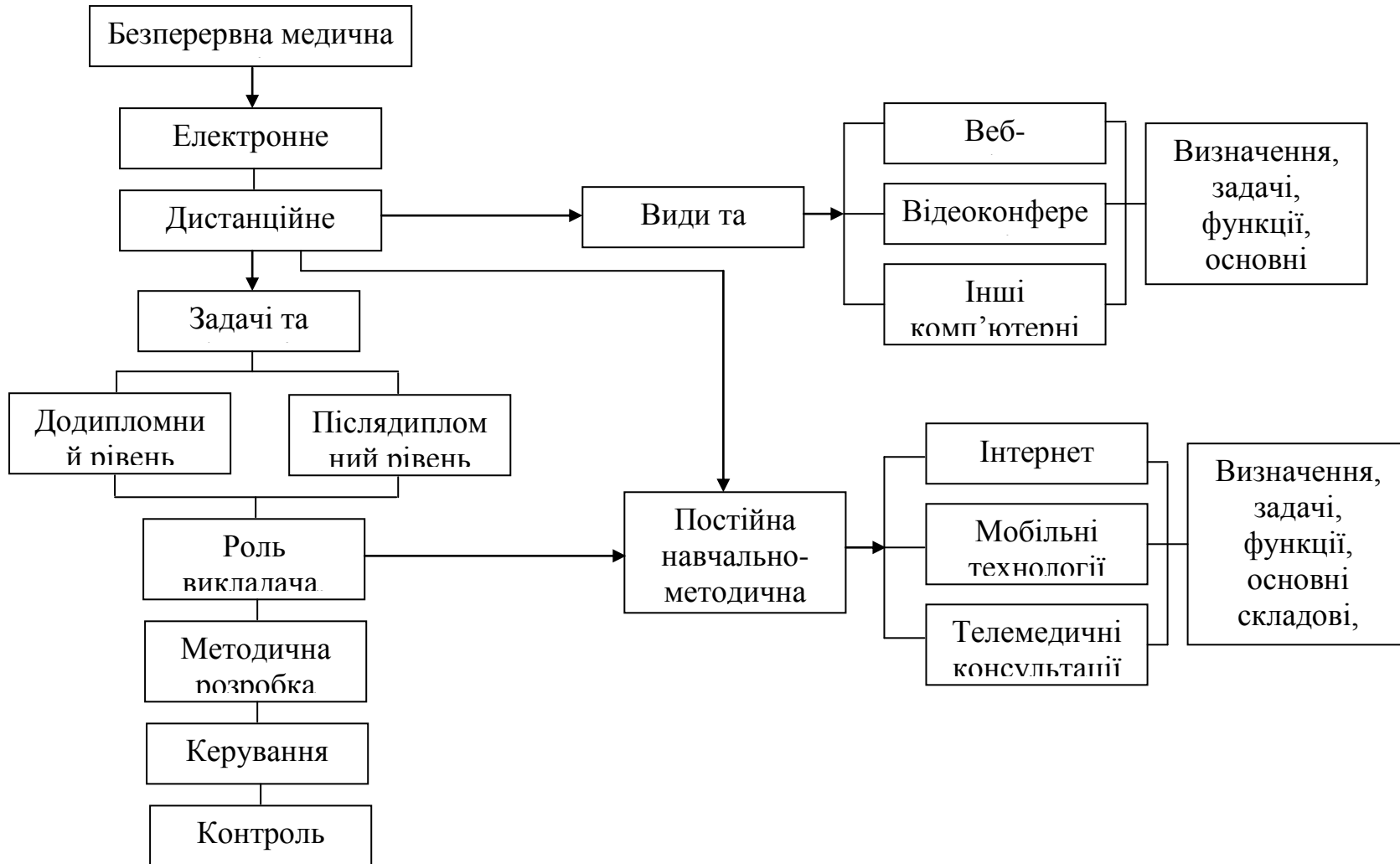
Еталон рішення

1 – D

Короткі методичні вказівки до проведення заняття

На початку заняття здійснюється тестовий контроль вихідного рівня знань курсантів. Потім курсанти в умовах в комп'ютерного класу виконують індивідуальні завдання та працюють з типовими системами дистанційного навчання (веб-платформа, відеоконференція). Доцільно проведення демонстраційної відеоконференції (за навчально-клінічною тематикою) з залученням фахівців інших медичних вузів або кафедр. Після виконання завдань здійснюється обговорення результатів та підбивається підсумок заняття.

Граф логічної структури теми: «МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕЛЕОСВІТИ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ»

ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ. СКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ПОРТРЕТУ ОСОБИСТОСТІ

Актуальність теми

Ще в стародавності казали, що «лікар гоїть словом, ліками та скальпелем», тому вплив за допомогою слова здавна вважався одним з ефективних засобів медицини. В роботі сучасного викладача, працюючого у медичному ВНЗ, орієнтація на психологічні особливості студентів та слухачів також необхідна на всіх етапах педагогічної взаємодії з ними. Знання структури й типології особистості, а також закономірностей її розвитку, дозволить викладачам з цілковитою певністю прогнозувати, формувати та корегувати реакції і вчинки студентів і колег, що зробить процес спілкування з ними більш ефективним.

Цілі навчання

Загальна мета: вміти визначати індивідуально-психологічні відмінності особистості за їхніми проявами у діяльності та спілкуванні.

Конкретні цілі. Вміти:

1. Досліджувати свої особистісні властивості.
2. Визначати прояв підсвідомості психічних властивостей в процесах і станах людини.
3. Узагальнити результати спостережень і досліджень та скласти психологічний портрет власної особистості.
4. Використовувати в професійній діяльності особливості психологічних властивостей особистості.

Зміст навчання у відповідності з цілями

Теоретичні питання

1. Особистість, її структура. Характеристика основних компонентів структури особистості (темперамент, характер, здібності, воля). Мотиваційна сфера. Самосвідомість
2. Типологія особистості. Акцентуації характеру. Індивідуальний стиль діяльності.
3. Психологічні методи дослідження психології особистості.

Граф логічної структури (див. додаток)

Джерела інформації.

Основні джерела

1. Вітенко І.С. Загальна та медична психологія.- 2-е вид.-К.:Здоров'я, 1994.-С. 52-91.
2. Гиппенрейтер Ю.Б. Введение в общую психологию: Курс лекций.-М.: ЧеРо, 1996.-С. 244-323.
3. Вітенко І.С., Гаріна М.Г. та ін. Основи загальної психології: Навчальний посібник.-Київ, 2003.- С.4-14.

Додаткові джерела

1. Бурлачук Л. Ф. Словарь-справочник по психодиагностике / Л. Ф. Бурлачук, С.М. Морозов. – СПб. : Питер, 2001. – 528 с.
2. Хьелл Л. Теории личности / Л. Хьелл, Д. Зиглер.-СПб.: Питер, 2005.- 607с.
3. Холл К., Линдсей Г. Теория личности / К. Холл, Г.Линдсей: Пер. с англ.. И.Б.Гриншпун.- М.: ЭКСМО-Пресс, 1999.-592с.

Набір завдань для перевірки досягнення конкретних цілей навчання

Завдання 1

Розповідаючи про свою подругу, студентка казала: «Вона має виразну міміку, рішуча та ініціативна, нетерпляча й запальна, здатна швидко реагувати при зміні ситуації, наполеглива в досягненні мети». Визначте тип темпераменту.

- A. Цілеспрямований тип темпераменту
- B. Сангвінік
- C. Меланхолік
- D. Флегматик
- E. Холерик

Завдання 2

Характеризуючи співробітника кафедри, завідувач сказав про нього: «Він терплячий і розважливий, часто мовчазний, завжди послідовно прагне довести справу до кінця, але повільно включається в роботу і повільно переключається з однієї справи на іншу». Визначте тип темпераменту у підлеглого.

- A. Змішаний тип темпераменту, що поєднує в рівних частках властивості холерика і меланхоліка
- B. Сангвінік
- C. Меланхолік
- D. Флегматик
- E. Холерик

Завдання 3

Активному і самостійному профспілковому лідеру обласної лікарні необхідний помічник. Яким типом темпераменту повинен володіти претендент на цю посаду для того, щоб виконувати роботу найкращим чином (за умови однакової кваліфікації, життєвого досвіду та стажу роботи, тощо)?

- A. Змішаним типом темпераменту, що поєднує в рівних частках властивості флегматика і меланхоліка
- B. Темпераментом сангвініка
- C. Темпераментом меланхоліка
- D. Темпераментом флегматика
- E. Темпераментом холерика

Завдання 4

Профспілковий лідер великого підприємства шукає активного і самостійного заступника для профспілкової роботи в одному з структурних підрозділів. Він сподівається, що після отримання необхідного досвіду роботи, цей чоловік зміг би змінити його на посаді лідера.

Яким типом темпераменту повинен володіти претендент на цю посаду для того, щоб виконувати роботу найкращім чином (за умови однакової кваліфікації, життєвого досвіду та стажу роботи, тощо)?

- A. Темпераментом сангвініка
- B. Темпераментом меланхоліка
- C. Змішаним типом темпераменту, що поєднує в рівних частках властивості флегматика і меланхоліка
- D. Темпераментом флегматика
- E. Змішаним типом темпераменту, що поєднує в рівних частках властивості сангвініка і холерика

Завдання 5

В інтернаті для сліпих дітей потрібен співробітник на посаду вихователя.

Яким типом темпераменту повинен володіти претендент на цю посаду для того, щоб виконувати роботу найкращім чином (за умови однакової кваліфікації, життєвого досвіду та стажу роботи, тощо)?

- A. Темпераментом сангвініка
- B. Темпераментом меланхоліка
- C. Змішаним типом темпераменту, що поєднує в рівних частках властивості флегматика і меланхоліка
- D. Темпераментом флегматика
- E. Змішаним типом темпераменту, що поєднує в рівних частках властивості сангвініка і холерика

Еталон рішення

1 – E

Короткі методичні рекомендації до проведення практичного заняття

На початку заняття здійснюється визначення рівня підготовки курсантів до заняття, з'ясовуються питання, що викликали труднощі. Далі курсанти починають виконувати індивідуальні завдання. Робота обговорюється між ними усіма та викладачем. Останній здійснює корекцію з тих питань, які їй потребують. Далі проводиться поточний тестовий контроль по темі заняття. Підводяться підсумки заняття.

Граф логічної структури «ОСОБИСТІТЬ ТА ЇЇ СТРУКТУРА»

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ. СТРУКТУРА РОБОЧИ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ. КОРЕКЦІЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ НА ЗАСАДАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ.

Актуальність теми

Подальші соціально-економічні й політичні зміни в суспільстві, зміцнення державності України, входження її в цивілізоване світове співтовариство неможливі без структурної реформи національної системи вищої освіти, спрямованої на забезпечення мобільності, працевлаштування та конкурентоспроможності фахівців з вищою освітою.

Однією з передумов входження України до єдиної Європейської зони вищої освіти є досягнення системою вищої освіти України цілей Болонського процесу. В Україні проводиться впровадження кредитно-модульної системи навчального процесу у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації.

Цілі навчання

Загальна мета: уміти організувати навчальний процес за умов кредитно-модульної системи.

Конкретні цілі. Вміти:

- оцінювати необхідність підготовки комплексу сучасних навчально-методичних матеріалів, що забезпечують викладання за КМОНП;
- підготувати методичні вказівки для студентів з вивчення модуля;
- підготувати методичні вказівки для викладачів до проведення практичних занять;
- здійснювати оцінювання поточної навчальної діяльності;
- проводити підсумковий модульний контроль;
- присвоювати оцінки з навчальних дисциплін за шкалою ECST особам, які раніше навчалися за традиційною системою.

Зміст навчання у відповідності з цілями

Теоретичні питання

1. Мета та завдання кредитно-модульної системи організації навчального процесу.
2. Основні терміни, поняття та їх визначення кредитно-модульної системи.
3. Основні елементи Європейської кредитно-трансферної та акумуляючої системи, які повинен мати вищий навчальний заклад.
4. Вимоги до складання методичних вказівок для студентів з вивчення модуля.
5. Вимоги до складання методичних вказівок для викладачів до проведення практичних занять.
6. Підходи до оцінювання навчальної діяльності студентів при КМОНП.

Граф логічної структури теми (див. додаток)

Джерела інформації

1. Наказ Міністерства освіти України №161 від 02.06.1993 р. «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах».
2. Наказ Міністерства освіти і науки України №48 від 23.01.2004 р. «Про проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу».

Набір завдань для перевірки досягнення конкретних цілей навчання

Завдання 1

Структура методичних вказівок для студентів з вивчення модуля і методичних вказівок для викладачів до проведення практичних занять в своїй структурі мають спільні розділи й відмінні. Що є тільки у методичних вказівках для студентів?

- A. Актуальність
- B. Загальна й конкретні цілі теми
- C. Джерела інформації
- D. Граф логічної структури теми
- E. Технологічна карта проведення практичного заняття

Завдання 2

Структура методичних вказівок для студентів з вивчення модуля і методичних вказівок для викладачів до проведення практичних занять в своїй структурі мають спільні розділи й відмінні. Що є тільки у методичних вказівках для викладачів до проведення практичних занять?

- A. Актуальність
- B. Загальна й конкретні цілі теми
- C. Джерела інформації
- D. Граф логічної структури теми
- E. Технологічна карта проведення практичного заняття

Завдання 3

Автоматично отримують відмінну оцінку за підсумковий модульний контроль студенти, які за поточну навчальну діяльність мають середньо арифметичну оцінку:

- A. 4,5 та більше
- B. 5,0
- C. 4,75 та більше
- D. 4,0 та більше
- E. 4,25 та більше

Завдання 4

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які в повному обсязі відвідали аудиторні навчальні заняття і при поточній навчальній діяльності отримали середній бал не менше:

- A. 3,1
- B. 3,0
- C. 3,2
- D. 3,3
- E. 2,9

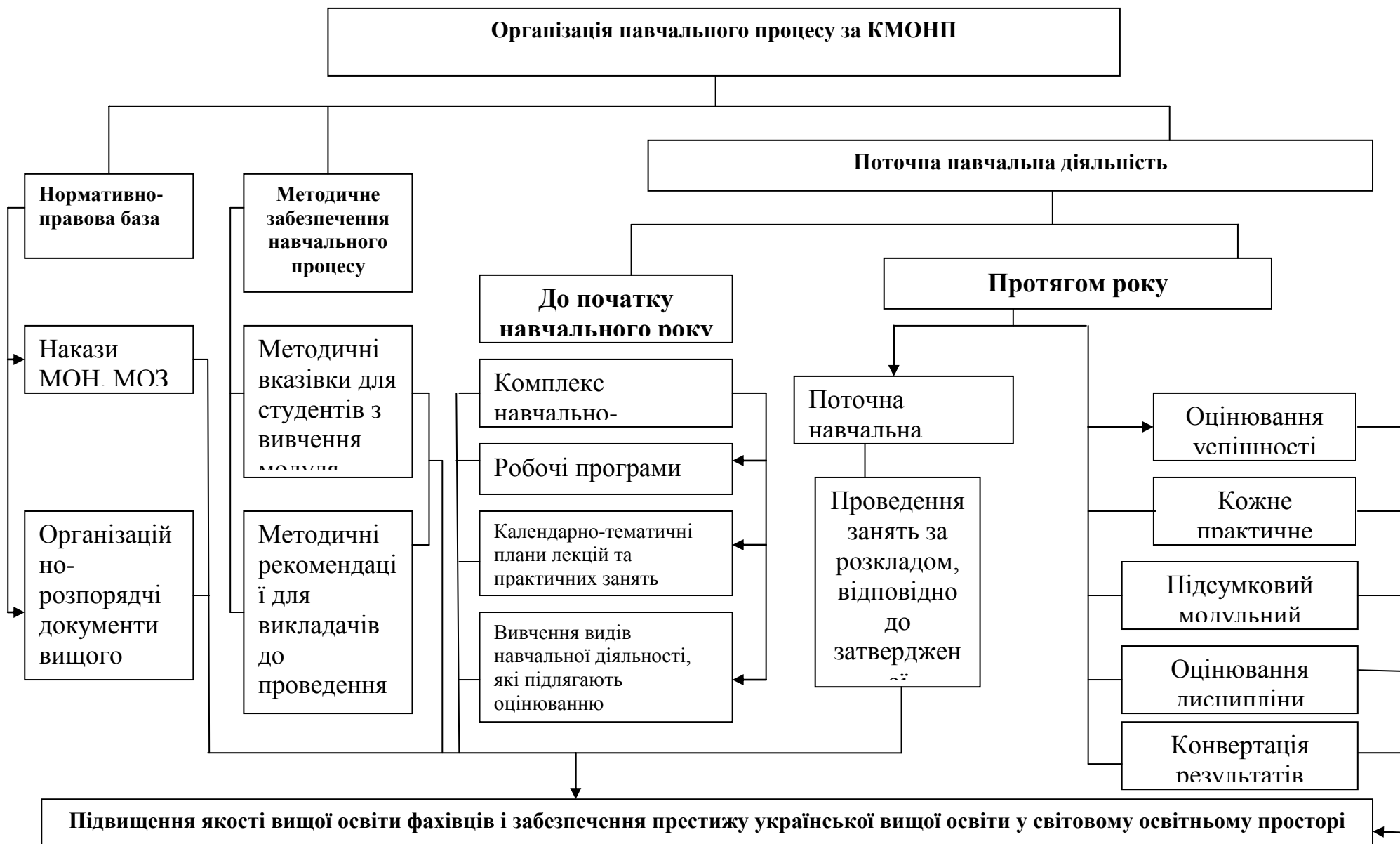
Еталон рішення

1 - D.

Короткі методичні вказівки до проведення заняття

На початку заняття здійснюється тестовий контроль вихідного рівня знань курсантів. Потім курсанти виконують індивідуальні завдання. Після виконання завдань здійснюється обговорення результатів та підбивається підсумок заняття.

Граф логічної структури «ПРИНЦИПИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ»

ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ФОРМ (АКТИВНІ, ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ) НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ. (ОБМІН ДОСВІДОМ)

Актуальність теми

Досягнення цілей насамперед залежить від доцільно обраної форми проведення заняття. Саме тому вміння застосувати необхідну форму заняття є актуальним для викладачів. Система навчальних занять містить лекції, практичні заняття, навчання практичним навичкам шляхом активних та інтерактивних методів (рішення ситуаційних задач, рольові та ділові ігри, робота в малих групах тощо). Форма заняття, яку обирає викладач, залежить від особливостей проблеми, що вивчається та психолого-педагогічних закономірностей організації навчального процесу.

Цілі навчання

Загальна мета: вміння використовувати різні форми занять у навчальному процесі відповідно до цілей та рівня навчання.

Конкретні цілі. Вміти:

1. Оцінити та скорегувати цілі заняття відповідно до рівня навчання.
2. Використати необхідну форму заняття за для досягнення його цілей.
3. Контролювати ефективність досягнення цілей навчання за допомогою даної форми його проведення.

Зміст навчання у відповідності з цілями

Теоретичні питання

1. Цілі та ціле утворення, щодо кафедр різного рівня навчального процесу медичних ВНЗ.
2. Поняття що до форми занять, підходи до вибору та використання. Форми занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота тих хто навчається – застосування у навчальному процесі.
3. Контроль ефективності досягнення цілей навчання при використанні тих чи інших форм занять.

Граф логічної структури (див. додаток)

Джерела інформації.

Основні джерела

1. Бордовская Н.В., Реан А.А. Педагогика. Учебник для вузов – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – С.10-29, 91-100, 109-130.
2. Борисюк А.С. Основи педагогіки: Навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / За заг. ред. І.С. Вітенка. – Тернопіль: Астон, 2002. – 149 с.
3. Казаков В.Н., Селезнёва Н.А., Талалаенко А.Н. и др. Управление качеством подготовки специалистов: программно-целевой подход. - М., Донецк, 2003. - 215 с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти.-3-те вид., перераб. і доп.- Тернопіль: навчальна книга-Богдан, 2005.-232с.

Додаткові джерела

1. Казаков В.М., Талалаєнко О.М., Гаріна М.Г. та інш. Методологія і реалізація системи управління якістю медичної освіти. – Донецьк, 2001. -213 с.
2. Лихачев Б.Т. Педагогіка. Курс лекцій. Учебное пособие для студентов пед. учебн. заведений и слушателей ИПК и ФПК. – М.:”Прометей”, 1992. – 528 с.
3. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. – Київ, 2000є. – С. 191-199.
4. Штокман И.Г. Вузовская лекция. - К.: Вища школа, 1981.-151с.

Набір завдань для перевірки досягнення конкретних цілей навчання

Завдання 1

Викладач кафедри анатомії людини планує проведення заняття для студентів першого курсу (базисний рівень) щодо відпрацювання навичок з препарування м'язу серця. Яку форму заняття йому слід обрати за для цього?

- А. Практичне
- В. Семінарське
- С. Ділову гру
- Д. Групової динаміки
- Е. Самостійної роботи поза заняттям

Завдання 2

Викладач кафедри фізіології людини планує проведення заняття для студентів другого курсу (базисний рівень) щодо відпрацювання навичок з вимірювання периферійного тиску за Коротковим. Яку форму заняття йому слід обрати за для вироблення цього уміння?

- А. Практичне
- В. Семінарське
- С. Ділову гру
- Д. Групової динаміки
- Е. Самостійної роботи по за заняттям

Завдання 3

Викладач кафедри фізіології людини планує проведення заняття для студентів другого курсу (базисний рівень) з загальною метою – уміти інтерпретувати загальні принципи функціонування серцево – судинної системи. Яку форму заняття слід обрати за для вироблення цього уміння?

- А. Практичне
- В. Семінарське
- С. Ділову гру
- Д. Групової динаміки
- Е. Самостійної роботи по за заняттям

Завдання 4

Викладач кафедри терапії, плануючи проведення заняття для студентів третього курсу (базисний рівень), сформулював одну з конкретних цілей щодо даних обстеження людини на хвороби серцево-судинної системи: вміти збирати та інтерпретувати скарги, анамнестичні та дані об'єктивного обстеження хворого. Яку форму заняття йому слід обрати за для вироблення цього уміння?

- А. Практичне
- В. Семінарське
- С. Ділова гра

- Д. Групової динаміки
- Е. Самостійної роботи по за заняттям

Завдання 5

Викладач кафедри терапії планує проведення заняття для студентів четвертого курсу (рівень типової клінічної картини) та сформулював одну з конкретних цілей, щодо даних обстеження людини з встановленим попереднім клінічним діагнозом типової набутої вади серця: – вміти під час об'єктивного обстеження проводити аускультацию та інтерпретувати аускультативну картину. Яку форму заняття йому слід обрати за для вироблення цього уміння?

- А. Практичне
- В. Семінарське
- С. Ділова гра
- Д. Групової динаміки
- Е. Самостійної роботи по за заняттям

Завдання 6

При поясненні категорій дидактики та їх ролі в навчальному процесі викладач зупинився на одному з структурних елементів викладацької діяльності у процесі підготовки до лекції. Він власне цю роботу починає з уточнення цілей, потім добирає з джерел інформації змістовну частину, а до неї ілюстрації, приклади, історії хвороб або відеофільм та таке інше. Обмірковує проблемні питання, налагодження зворотного зв'язку з аудиторією, формулює висновки. Про який дидактичний елемент діяльності викладача йдеться?

- А. Готовність до передачі інформації під час лекції
- В. Планування лекції
- С. Організацію проведення лекції
- Д. Аналіз можливих результатів
- Е. Корекцію лекційного матеріалу

Завдання 7

Завідувач кафедри терапії (рівень попереднього клінічного діагнозу) отримав результати психометричного аналізу результатів тестування Державного ліцензійного іспиту «Крок 2». Найгірші результати показані по тестам з гематології.. Складено план проведення лекцій у новому навчальному році за для виправлення попередніх помилок. Яку форму лекції йому слід обрати?

- А. Вхідна
- В. Проблемна
- С. Корегувальна
- Д. Дискусія
- Е. Онлайн

Завдання 8

Викладач кафедри загальної психології та педагогіки добирає ситуаційні завдання до практичного заняття: «Група, колектив, лідер». Він зупинив увагу у практикумі з загальної психології на завдання - «Потерпілі під час загибелі корабля», при виконанні якого треба після обговорення прийняти оптимальне рішення щодо вибору речей з наведеного переліку та провести їх ранжування за для спасіння усіх, що потерпають. Кількість студентів у групі – 15. Завдання для усіх одне. Яку форму заняття слід обрати за для цього?

- А. Практичне
- В. Семінарське

- С. Ділова гра
- Д. Групової динаміки
- Е. Самостійної роботи по за заняттям

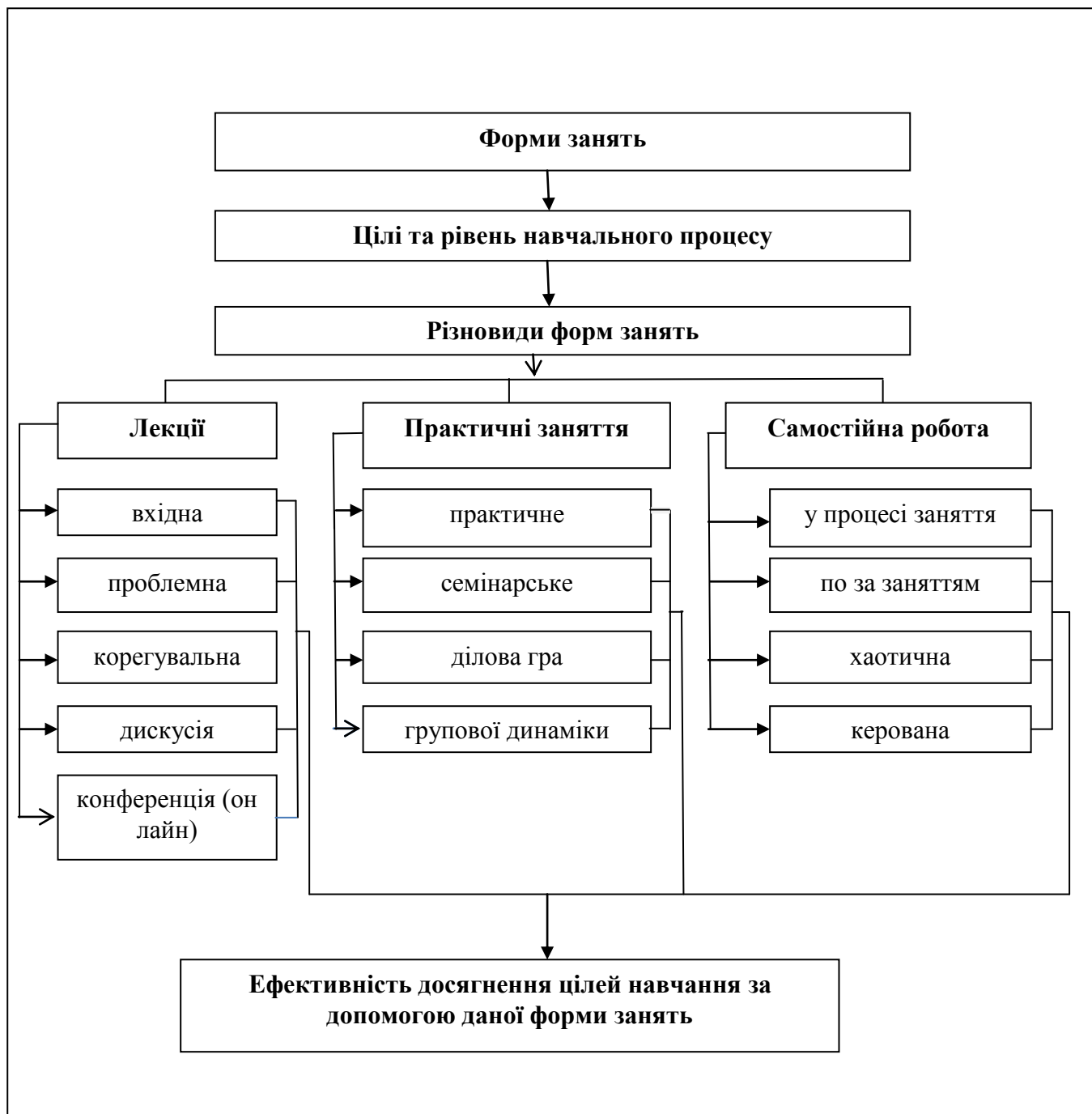
Еталон рішення

1 – А

Короткі методичні рекомендації до проведення практичного заняття

На початку заняття здійснюється визначення рівня підготовки курсантів до заняття, з'ясовуються питання, що викликали труднощі. Далі курсанти починають виконувати індивідуальні завдання, що пов'язані з розробкою необхідного для потреб кафедри методичного забезпечення. Робота обговорюється між ними усіма та викладачем. Останній здійснює корекцію з тих питань, які їй потребують. Далі проводиться поточний тестовий контроль по темі заняття. Підводяться підсумки заняття.

Граф логічної структури «ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ФОРМ ЗАНЯТЬ. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ (обмін досвідом)»

ОСНОВИ ТРУДОВОГО ПРАВА (СЕМІНАР)

Актуальність теми

Правові засади педагогічної діяльності є складовою і однією з найважливіших частин в роботі педагогів вищої школи. Від наявності підготовки з правових питань залежать якість та ефективність педагогічного процесу, раціональна організація роботи викладача, встановлення належних відносин між викладачами та студентами вищої школи, психологічний клімат в педагогічному колективі. Саме тому володіння основами трудового права є обов'язковим для кожного викладача вищої школи.

Цілі навчання

Загальна мета: організувати свою викладацьку діяльність, керуючись основами трудового права.

Конкретні цілі. Вміти:

- користуватися положеннями Конституції і Законів України про трудове право та вищу освіту в процесі педагогічної діяльності;
- укладати трудовий договір;
- розв'язувати трудові спори у разі їх виникнення;
- підтримувати трудову дисципліну;
- організувати розподіл особистого робочого часу та особистого часу відпочинку відповідно до вимог діючого законодавства;
- виконувати свої функціональні обов'язки та вимагати їх виконання від підпорядкованих працівників;
- підтримувати на належному рівні дисципліну в студентській аудиторії відповідно до нормативних вимог;
- надати допомогу студентам у виборі професії;
- надавати медичну допомогу в клінічних закладах охорони здоров'я, не порушуючи прав пацієнтів.

Зміст навчання у відповідності з цілями

Теоретичні питання

1. Порядок укладання трудового договору.
2. Основні підходи до вирішення трудових спорів.
3. Забезпечення трудової дисципліни.
4. Раціональна організація роботи.
5. Забезпечення виконання нормативних вимог під час педагогічної діяльності.
6. Забезпечення виконання діючих стандартів (протоколів) медичної допомоги в клінічних закладах охорони здоров'я.
7. Права пацієнта.
8. Відповідальність за порушення прав пацієнта.
9. Гарантії, пільги, компенсації для педагогічних та медичних працівників.

Граф логічної структури теми (див. додаток)

Джерела інформації

1. Конституція України.
2. Кодекс Законів про охорону праці України.

3. Цивільний кодекс України.
4. Закон України від 23.05.1991 №1060 – XII «Про освіту».
5. Закон України від 17.01.2002 № 2984-III «Про вищу освіту».
6. Закон України від 29.06.2010 N 2367-VI «Про охорону праці».
7. Закон України від 02.06.2005 N 2622-IV «Про відпустки».
8. Закон України від 12.02.2008 N 121-VI «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
9. Закон України від 02.03.2000 № 1533 – III «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття».
10. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 9 від 01.11.1996 № 9 «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя».
11. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 9 від 06.11.1992 № 9 Про практику розгляду судами трудових спорів»

Набір завдань для перевірки досягнення конкретних цілей навчання

Завдання 1

В якій формі може укладатися трудовий договір неповнолітніми особами?

- A. в усній формі
- B. в письмовій формі
- C. укладати не треба

Завдання 2

Який трудовий договір укладається під час прийняття на роботу на посаду на час відсутності основного працівника?

- A. безстроковий
- B. строковий
- C. укладати не треба

Завдання 3

Коли застосовується контрактна форма трудового договору?

- A. за погодженням між сторонами
- B. за рішенням керівника закладу, підприємства
- C. у випадках, передбачених законодавством

Завдання 4

Види дисциплінарних стягнень, що можуть застосовуватися до працівників вищих учбових закладів та медичних закладів?

- A. звільнення за ініціативою адміністрації
- B. догана
- C. переведення на іншу посаду

Завдання 5

Чи відносяться до посад науково-педагогічних працівників наступні посади?

- A. асистент
- B. голова предметної комісії
- C. професор

Завдання 6

Максимальна завантаженість науково-педагогічних працівників не може перевищувати?

- A. 900 годин на навчальний рік
- B. 480 годин на навчальний рік
- C. 720 годин на навчальний рік

Завдання 7

Строки застосування дисциплінарних стягнень?

- A. 1 місяць з дня виявлення проступку
- B. не пізніше 6-и місяців з дня вчинення проступку
- C. 3 місяці з дня вчинення проступку

Завдання 8

Тривалість щорічної відпустки відповідно до діючого законодавства не може бути менш?

- A. 30 календарних днів
- B. 24 календарних днів
- C. 18 календарних днів

Завдання 9

Яким органом затверджуються стандарти (протоколи) надання медичної допомоги?

- A. Міністерством освіти і науки України
- B. Міністерством охорони здоров'я
- C. Головним управлінням охорони здоров'я обласної державної адміністрації

Завдання 10

Яку відповідальність можуть нести медичні працівники у разі порушення прав пацієнта?

- A. дисциплінарну
- B. кримінальну
- C. цивільну

Завдання 11

Чи може надаватися медична допомога без попередньої згоди дієздатного пацієнта?

- A. потрібна згода пацієнта
- B. може, у разі наявної реальної загрози життю фізичної особи
- C. може, при згоді близьких родичів особи

Еталон рішення

1– B

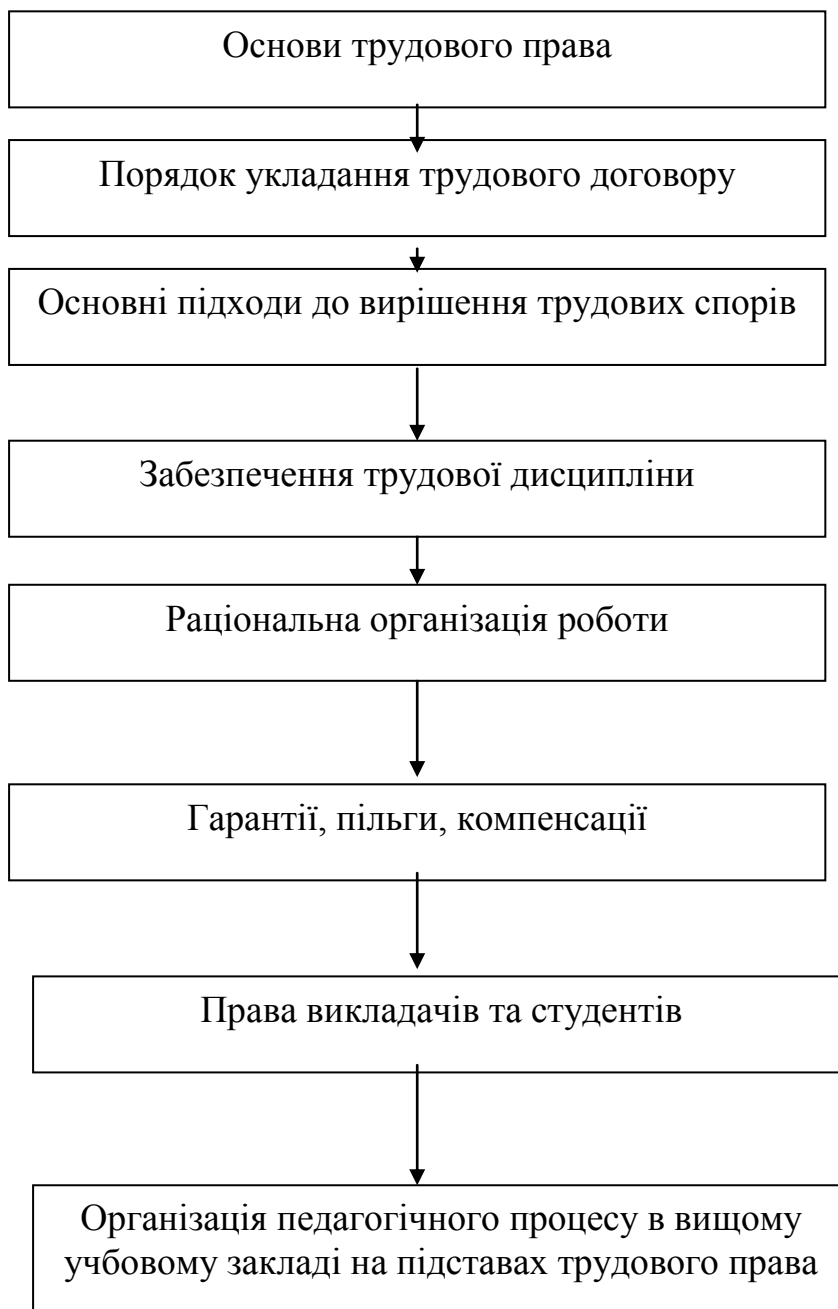
Короткі методичні вказівки

На початку заняття здійснюється тестовий контроль вихідного рівня знань курсантів. Потім курсанти виконують індивідуальні завдання. Після виконання завдань здійснюється обговорення результатів та підбивається підсумок заняття.

Перелік питань, що обговорюються в дискусії під час семінару

1. Використання положень Конституції та Законів України про трудове право і вищу освіту в процесі педагогічної відповідальності.
2. Правила складання трудового договору.
3. Вирішування трудового спору.
4. Виконання правил трудового розпорядку.
5. Організація особистого робочого часу та відпочинку.
6. Стандарти (протоколи) надання медичної допомоги.
7. Права пацієнта.
8. Гарантії, пільги, компенсації для педагогічних та медичних працівників.

Граф логічної структури «ОСНОВИ ТРУДОВОГО ПРАВА»

ДОКАЗОВА МЕДИЦИНА, ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ЇЇ ОСНОВ ТА ВИКОРИСТАННЯ ДАНИХ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ (СЕМІНАР)

Актуальність теми

В галузі медицини тільки 15% практик засновано на наукових доказах. Багато технологій, що використовуються в практичній охороні здоров'я є бездоказовими, засновані на практичному досвіді окремих медичних працівників і часто не враховують по треб пацієнтів. Через те, що ігноруються принципи доказової медицини багато ефективних, що рятують життя, методів лікування запізнаються для використання на багато років, у той час як інші технології застосовуються тривалий час після того. Як якісні дослідження показали їх недоцільність або навіть шкоду. Доказова медицина розглядає питання як пов'язані з безпосереднім веденням пацієнтів: обстеження, лікування прогнози так із системою організації медичної допомоги: доказовий менеджмент. Найбільш ефективними для практики є докази, отримані під час проведення рандомізованих клінічних досліджень. Доказова медицина може вплинути на якість медичної допомоги якщо і лікарі і керівники її результати вірно використовують.

Цілі навчання

Загальна мета: вміти застосовувати в практичній діяльності дані з доведеною ефективністю.

Конкретні цілі. Вміти:

1. Критично, з точки зору доказової медицини, оцінювати заходи, які вони щоденно використовують у практичній діяльності.
2. Застосовувати методи і підходи, які використовуються доказовою медициною.
3. Організувати роботу з підвищення якості медичної допомоги в структурному підрозділі.

Зміст навчання у відповідності з цілями

Теоретичні питання

1. Основи доказової медицини: терміни, методи і підходи до досліджень та методи пошуку доказових даних.
2. Методологія оцінки наукових публікацій з точки зору їх доказовості.
3. Якість надання медичної допомоги як належне проведення (відповідно до стандартів) всіх заходів, які є безпечними, ефективними та економічно прийнятими в суспільстві і впливають на смертність, захворюваність та інвалідність населення.

Граф логічної структури (див. додаток)

Джерела інформації.

Основні джерела

1. Р.О. Мосеєнко, О.О. Дудіна, Г.О. Слабкий. Керівництво з основ доказової медицини. Особливості курсу і методологія викладання.- К.,2012.-262с.
2. Колесник Н.А., Непомящий В.Н., Самусева Е.С. Теория и практика доказательной медицины. Киев, 2006. – 200с.
3. Клиническая эпидемиология. Основы доказательной медицины. Москва, 1998. – 352с.
4. Принципы клинической практики, основанный на доказанном. Под. редакцией Гордона Гайятта и Драммонда Ренни. Москва, 2003. -382 с.

5. Біостатистика /за загальною редакцією В.Ф. Москаленка. Київ. 2009 – 184 с.
6. Слабкий Г.О. Доказова медицина: теоретичні та практичні аспекти / Г.О. Слабкий // Здоров'я жінчини. – 2009. – № 4. – С. 54–64.

Додаткові джерела

1. Васянович І.А. Застосування клінічних індикаторів як засобів менеджменту якості медичної допомоги у системах охорони здоров'я різних держав / І.А. Васянович // Україна. Здоров'я нації. – 2008. – № 2 (6). – С. 93–95.
2. Слабкий Г.О. Стан і проблеми розробки клінічних протоколів з акушерської, гінекологічної та неонатологічної допомоги / Г. О. Слабкий, О.О. Дудіна, О.А. Валієв // Вісн. соц. гігієни та орг. охорони здоров'я України. – 2008. – № 1. – С. 52–56.
3. Дудіна О.О. Інтеграція технологій доказової медицини в діяльність закладів служби охорони здоров'я матері і дитини в Україні / О.О. Дудіна, Р.О. Моїсеєнко, О.А. Валієв // Україна. Здоров'я нації. – 2008. – № 2 (6). – С. 164–170.
4. Дудіна О.О. Впровадження клінічних протоколів в діяльність закладів охорони здоров'я матері та дитини / О.О. Дудіна, О.А. Валієв // Підвищення якості медичної допомоги: наукові засади та практичні результати : Всеукр. наук.-практ. конф. / МОЗ України, ДУС, ДНУ «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» ДУС, ДУ «УІСД МОЗ України», 22 жовтня 2010 р. : тези доп. – К., 2010. – С. 36–37.

Набір завдань для перевірки досягнення конкретних цілей навчання

Завдання 1

Вкажіть, що означає рівень доказовості «А-1а»?

- А. Систематичний огляд РКД
- В. Систематичний огляд когортних досліджень
- С. Окреме когортне дослідження
- Д. Окреме РКД
- Е. Систематичний огляд «випадок-контроль» досліджень

Завдання 2

Вкажіть, що означає рівень доказовості «В-2а»?

- А. Систематичний огляд РКД
- В. Систематичний огляд когортних досліджень
- С. Окреме когортне дослідження
- Д. Окреме РКД
- Е. Систематичний огляд «випадок-контроль» досліджень

Завдання 3

Вкажіть, що означає рівень доказовості «В-2б»?

- А. Систематичний огляд РКД
- В. Систематичний огляд когортних досліджень
- С. Окреме когортне дослідження
- Д. Окреме РКД
- Е. Систематичний огляд «випадок-контроль» досліджень

Завдання 4

Під час оцінки якості наукової публікації який основний критерій ви використаєте при оцінці критерію лікування?

- A. Чи є це рандомізованим дослідженням або систематичним оглядом РКД
- B. Чи є це незалежним порівнянням з «золотим стандартом»
- C. Чи є це когортним дослідженням з достатньою тривалістю спостереження
- D. Чи був зроблений повноцінний і всебічний пошук доказів
- E. Чи є ця інформація із Кохрайнівської бібліотеки

Завдання 5

Під час оцінки якості наукової публікації який основний критерій ви використаєте при оцінці критерію діагностичного тесту?

- A. Чи є це рандомізованим дослідженням або систематичним оглядом РКД
- B. Чи є це незалежним порівнянням з «золотим стандартом»
- C. Чи є це когортним дослідженням з достатньою тривалістю спостереження
- D. Чи був зроблений повноцінний і всебічний пошук доказів
- E. Чи є ця інформація із Кохрайнівської бібліотеки

Завдання 6

Під час оцінки якості наукової публікації який основний критерій ви використаєте при оцінці критерію питання прогнозу?

- A. Чи є це рандомізованим дослідженням або систематичним оглядом РКД
- B. Чи є це незалежним порівнянням з «золотим стандартом»
- C. Чи є це когортним дослідженням з достатньою тривалістю спостереження
- D. Чи був зроблений повноцінний і всебічний пошук доказів
- E. Чи є ця інформація із Кохрайнівської бібліотеки

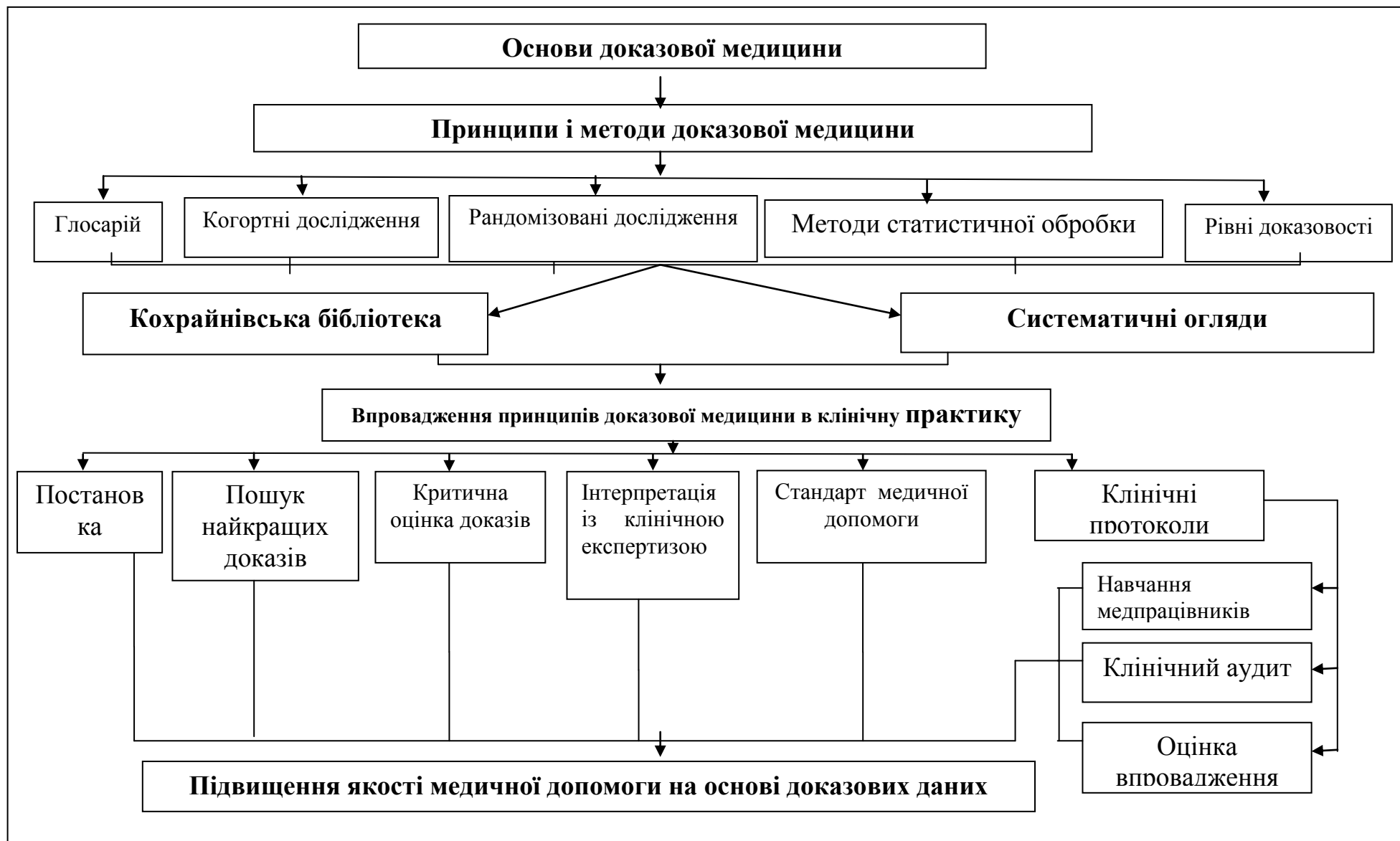
Еталон рішення

1 – А

Короткі методичні рекомендації до проведення практичного заняття

На початку заняття здійснюється визначення рівня підготовки курсантів до заняття, з'ясовуються питання, що викликали труднощі. Далі курсанти починають виконувати індивідуальні завдання, що пов'язані з оцінкою рівня доказовості наукових статей. Робота обговорюється між ними усіма та викладачем. Останній здійснює корекцію з тих питань, які їй потребують. Далі проводиться поточний тестовий контроль по темі заняття. Підводяться підсумки заняття.

Граф логічної структури теми «ОСНОВИ ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ»

ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ЕТНОПЕДАГОГІКИ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Актуальність теми

Відповідно до міжнародних критеріїв, сучасний ВНЗ може розглядатися як успішний лише при здійсненні міжнародної діяльності, що передбачає навчання в цьому певних контингентів студентів - громадян іноземних держав. В епоху глобалізації це актуалізує принципи етнопедагогіки в роботі сучасного викладача вищої школи, заснованої на належній віротерпимості, міжнаціональній толерантності і культурі спілкування.

Цілі навчання

Загальна мета: сформувати готовність педагогів до професійної діяльності в умовах багатокультурності освітнього простору.

Конкретні цілі. Вміти:

1. Толерантно відноситися до проявів іншої культури.
2. Порівнювати і аналізувати традиційні міфи сучасної педагогічної свідомості.

Зміст навчання у відповідності з цілями

Теоретичні питання

1. Історія розвитку і витоки порівняльно-культурологічної етнопедагогіки як галузі педагогічного знання. Етнічна специфіка традицій соціалізації.
2. Емпіричний досвід цілеспрямованого виховання і вчення у різних народів.
3. Генезис педагогічних традицій конкретних етносів на різних етапах їхнього існування. Феномен понадетнічних універсалій народних педагогів.
4. Шляхи використання прогресивного досвіду народної педагогіки в сучасних умовах.
5. Полікультурна освіта в багатоетнічному середовищі. Толерантність до етнокультурних, конфесійних, мовних відмінностей в соціальному оточенні.
6. Феномен плідної співпраці з представниками різних культур. Етнопедагогіка як елемент індивідуалізації виховання і навчання.
7. Класифікації традиційних міфів сучасної педагогічної свідомості (безумовної толерантності корінного населення; уявлення про «унікальність» ситуації в країні і неможливості запозичення зарубіжного досвіду; міф про іманентно властиву педагогам толерантність і готовність до співпраці з представниками різноманітних культур).

Граф логічної структури теми (див. додаток)

Джерела інформації

1. Волков Г.Н. Этнопедагогика: Учебн. для студ. средн. и высш. пед. учеб. заведений.- М.: "Академия", 1999.-168 с.
2. Українська етнопедагогіка: Навч.-метод. посіб./ ред. В.Кононенко; АПН України, Наук.-метод. центр "Укр. етнопедагогіка і народознавство", Прикарпат. нац. ун-т ім. В.Стефаника.- К., Івано-Франківськ: Плай, 2005.- 508 с.
3. Юр'єва К.А. Порівняльно-культурологічна етнопедагогіка у боротьбі з міфами педагогічної свідомості /К.А.Юр'єва // Постметодика.-2010.-номер 2.-С.32-40.

4. Проць Р. Концептуальні засади військово-патріотичного виховання молоді у сучасному українському вихованні / Р.Проць // Молодь і ринок.-2009.-номер 9.-С.117-119.
5. Олексів Н. Дослідження ролі етнопедагогіки у процесі професійної підготовки інженерів - педагогів / Н.Олексів, Н.Панасюк //Пед. пошук.- 2008.- номер 1.- С.64-66.

Набір завдань для перевірки досягнення конкретних цілей навчання

Завдання 1

Один з викладачів медичного університету під час кафедральної наради з гордістю відзначив: «Мені байдуже, хто мої студенти – українці, росіяни, азербайджанці, араби або євреї. Для мене вони – просто студенти, я до всіх них висуваю однакові вимоги і відношуся однаково рівно». З яким із міфів сучасної педагогічної свідомості ми маємо справу в даному випадку?

- A. Міфом про безумовну толерантність корінного населення
- B. Міфом про «унікальність» ситуації в країні і неможливості перейняття закордонного досвіду
- C. Міфом про іманентно властиву педагогам толерантність і готовність до співпраці з представниками різноманітних культур
- D. Міфом про адекватність теорії «гамарного казана»
- E. Міф про необхідність абсолютно однакового, «об'єктивного» відношення до всіх студентів

Завдання 2

Австро-Угорської імперії вже не існує майже століття, але мешканці деяких селищ Закарпатської області України до цих пір використовують німецьку мову в побутовому спілкуванні. Це є слідством:

- A. Особливостей німецької мови
- B. Високого рівня освіти в Австро-Угорщині і Чехословачії
- C. Особливостей обмежених контактів мешканців сільської місцевості
- D. Природного генезису культур
- E. Природної реакції національних меншостей

Завдання 3

Вже більше 10 років кількість християн у всьому світі стала менше загальної кількості мусульман. Чи можна сказати, що в найближче століття іслам повністю домінуватиме у всьому світі?

- A. Ні, оскільки для процесів поглинання, трансформації і вмирання культурних утворень необхідні століття
- B. Так, оскільки населення країн, громадяни яких сповідають іслам, зростає швидше за населення християнських країн
- C. Питання не має сенсу, оскільки зміняться самі релігійні уявлення віруючих і питання про домінування втратить сенс
- D. Лише майбутнє дозволить відповісти на це питання
- E. Вклад цих двох релігій буде однаковим

Завдання 4

Чому феномени культури інерційні у своєму розвитку, тобто чому культурні прояви складно швидко знищити, або швидко відродити?

- A. Тому, що носії культури делокалізовані в просторі і асинхронні в часі, тобто субстрат культури не зберігається в одному місці і не локалізований в часі

- В. Тому, що нову мову складно вивчити за півроку, а рідну мову неможливо забути навіть за декілька років
- С. Тому, що для формування певних звичок і навиків необхідні тисячі повторень, а для їхнього забуття необхідні десятиріччя
- Д. Тому, що для цього необхідно витратити дуже багато часу і грошей
- Е. Тому, що не всі люди згодні змінювати свою релігійну й мовну ідентичність

Завдання 5

Які загальні перспективи розвитку окремих національних культур в сучасну епоху глобалізації і інтенсивного міжкультурного перейняття?

- А. Розвиток національних культурних просторів набуде якісно нових властивостей, але традиційний генезис збережеться в ситуаціях вільного вибору, наприклад, в творчості і відпочинку
- В. Декілька десятків домінуючих культур, сконцентрованих біля основних економічних і політичних центрів, поглинуть всі останні тисячі культур
- С. Культурне різноманіття не лише збережеться в його сучасному стані, але буде системно підтримуватись і розвиватиметься для підвищення загальної стійкості розвитку всього людства
- Д. Залишаться культури, засновані на світових релігіях (буддизмі, християнстві і ісламі)
- Е. Залишаться чотири центри, засновані на культурних цінностях Китаю, Індії, ісламського і християнського світів

Завдання 6

Кількість громадян України, що мають вищу освіту (у тому числі письменників, акторів, музикантів, співаків і архітекторів), значно перевищує кількість громадян сучасної Греції, що мають вищу освіту або вчений ступінь. Чи можна на підставі цих показників порівняти внесок цих двох країн у формування загальносвітової культури?

- А. Внесок України більший
- В. Внесок Греції більший, хоча він і був у минулому
- С. Питання не має сенсу, оскільки внесок кожної окремої культури в загальносвітову неоцінний
- Д. Лише майбутнє дозволить оцінити це співвідношення

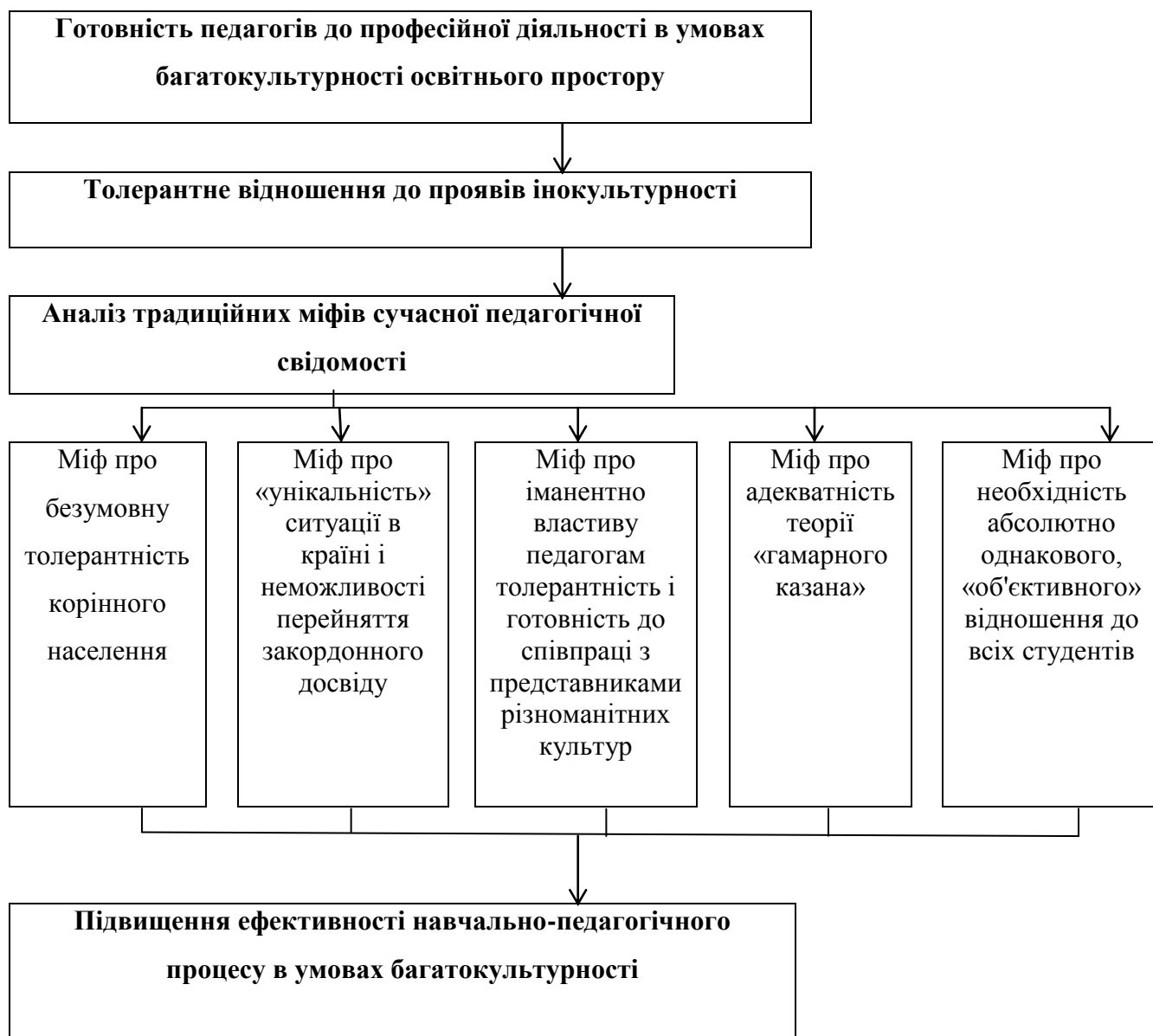
Еталон рішення

Завдання 1 – Е

Короткі методичні рекомендації до проведення практичного заняття

На початку заняття здійснюється визначення рівня підготовки курсантів до заняття, з'ясовуються питання, що викликали труднощі. Далі курсанти починають виконувати індивідуальні завдання, що пов'язані з формуванням цілей заняття, відповідають на питання анкет. Після цього результати опитування та їх інтерпретація обговорюються між ними усіма та викладачем. Останній здійснює корекцію з тих питань, які їй потребують. Далі проводиться поточний тестовий контроль по темі заняття. Підводяться підсумки заняття.

**Граф логічної структури «ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ЕТНОПЕДАГОГІКИ
У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА ВИЩОЇ ШКОЛИ»**

РОЗРОБКА НЕОБХІДНОГО МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Актуальність теми

В провідних вищих медичних навчальних закладах України використовується система управління якістю процесу навчання, в основу якої покладено професійно – діяльнісний підхід, тобто є орієнтація навчання на усіх його рівнях на кінцеву ціль – професійну діяльність. Саме тому вміння обирати, розробляти та використовувати різні форми дидактичного забезпечення процесу учіння є головним інструментом керування якістю у діяльності кожного викладача, а тому є актуальним.

Цілі навчання

Загальна мета: вміти обирати, розробляти та використовувати різні форми методичного забезпечення навчального процесу.

Конкретні цілі. Вміти:

1. Аналізувати складові частини дидактики.
2. Обрати необхідну форму методичного забезпечення навчального процесу.
3. Використати (розробити) необхідну структуру методичного забезпечення навчального процесу.
4. Контроль ефективності навчання за допомогою даної форми методичного забезпечення.

Зміст навчання у відповідності з цілями

Теоретичні питання

1. Дидактика та її складові частини.
2. Поняття про методичне забезпечення навчального процесу, його різновиди, структуру та застосування у навчальному процесі медичних ВНЗ.
3. Контроль ефективності навчання за допомогою даної форми методичного забезпечення.

Граф логічної структури (див. додаток)

Джерела інформації. Основні джерела

1. Методологія і технологія визначення універсальних компетенцій випускників медичних та стоматологічних факультетів (методичний посібник для викладачів) / За редакцією чл.-кор. НАМН України, проф. Ю.В. Думанського. Київ-Донецьк: ЦМК ВМО Міністерства охорони здоров'я України, ПБ «Донеччина», 2013.-112с.
2. Казаков В.Н., Селезнёва Н.А., Талалаенко А.Н. и др. Управление качеством подготовки специалистов: программно-целевой подход. - М., Донецк, 2007. - 215 с.
3. Казаков В. М., Вітенко І. С., Талалаенко О.М., Каменецький М. С., Первак М. Б., Котлубей О. В. Розробка методичних вказівок для студентів вищих медичних навчальних закладів відповідно до сучасних державних стандартів та принципів Болонського процесу (Методичні рекомендації для викладачів вищих медичних навчальних закладів ІУ рівня акредитації): Київ - Донецьк: ЦМК МОЗ України, 2005. - 158 с.
4. Болонский процесс: поиск общности европейских систем высшего образования (проект TUNING) /Под науч. ред. В.И. Байденко. - М., 2006. - 210 с.

5. Государственные стандарты высшего образования и аттестация качества подготовки выпускников (на примере высшего медицинского образования) /Под ред. В.Н. Казакова. - М., Донецк, 2004. - 150 с.
6. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти.-3тє вид., перераб. і доп.- Тернопіль: навчальна книга-Богдан, 2005.-232с.

Додаткові джерела

1. Болонский процесс: нарастающая динамика и многообразие (документы международных форумов и мнения европейских экспертов) / Под науч.ред. В.И. Байденко. - М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2002.- 408 с.
2. Байденко В.И. Болонский процесс: структурная реформа высшего образования Европы. Изд.3-е – М.: Исследовательский центр проблем качества. Российский Новый Университет, 2003.- 128 с.
3. Зимняя И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования //Высшее образование сегодня, 2003. - № 5. – С. 34-42.
4. Казаков В.М., Талалаенко О.М., Гаріна М.Г. та інш. Методологія і реалізація системи управління якістю медичної освіти. – Донецьк, 2001. -213 с.
5. Бордовская Н.В., Реан А.А. Педагогіка. Учебник для вузов – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – С.10-29, 91-100, 109-130.
6. Борисюк А.С. Основы педагогіки: Навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / За заг. ред. І.С. Вітенка. – Тернопіль: Астон, 2002. – 149 с.
7. Лихачев Б.Т. Педагогіка. Курс лекцій. Учебное пособие для студентов пед. учебн. заведений и слушателей ИПК и ФПК. – М.: «Прометей», 1992.- 528 с.

Орієнтовна основа діяльності

Схеми окремих видів методичного забезпечення наведено у додатках.

Набір завдань для перевірки досягнення конкретних цілей навчання

Завдання 1

Викладач кафедри анатомії людини планує розробку методичного забезпечення до практичного заняття для студентів першого курсу (базисний рівень) щодо відпрацювання практичних навичок препаровки серця. Яке саме методичне забезпечення йому слід обрати для отримання необхідних результатів?

- А. Практикум з анатомії
- В. Методичні вказівки для студентів з самостійного вивчення позааудиторних тем
- С. Методичні рекомендації для викладачів до проведення практичного заняття
- Д. Методичні вказівки для студентів з самостійної підготовки до практичного заняття
- Е. Електронний навчальний підручник з анатомії

Завдання 2

Викладач кафедри анатомії людини планує розробку методичного забезпечення до практичного заняття для студентів першого курсу (базисний рівень) щодо теми анатомія серця. Яке саме методичне забезпечення йому слід обрати для отримання необхідних результатів?

- А. Методичні вказівки для студентів з самостійної підготовки до практичного заняття

- В. Методичні вказівки для студентів з самостійного вивчення позааудиторних тем
- С. Методичні рекомендації для викладачів до проведення практичного заняття
- Д. Практикум з анатомії
- Е. Електронний навчальний підручник з анатомії

Завдання 3

Викладач кафедри фізіології людини планує розробку методичного забезпечення, одну з конкретних цілей сформулював таким чином виробити навик вимірювання та інтерпретації параметрів периферійного тиску за Коротковим.

Яке саме методичне забезпечення йому слід обрати для отримання необхідних результатів?

- А. Практикум з фізіології
- В. Методичні вказівки для студентів з самостійного вивчення поза аудиторних тем
- С. Методичні рекомендації для викладачів до проведення практичного заняття
- Д. Методичні вказівки для студентів з самостійної підготовки до практичного заняття
- Е. Електронний навчальний підручник з фізіології

Завдання 4

Завідувач кафедри пропедевтичної терапії сформулював загальну з усієї дисципліни для студентів третього курсу (базисний рівень) мету: вміти збирати та інтерпретувати скарги, анамнестичні та дані об'єктивного та додаткових методів обстеження хворих, виділяти основні симптоми та синдроми для наступного застосування цих вмінь та навичок на інших клінічних кафедрах. Яке саме методичне забезпечення йому слід обрати за отримання необхідних результатів?

- А. Практикум з пропедевтики внутрішніх хвороб
- В. Методичні вказівки для студентів із самостійного вивчення поза аудиторних тем
- С. Методичні рекомендації для викладачів до проведення практичного заняття
- Д. Методичні вказівки для студентів з самостійної підготовки до практичного заняття
- Е. Електронний навчальний підручник пропедевтики внутрішніх хвороб

Завдання 5

Викладач кафедри факультетської терапії, розробляючи методичне забезпечення для студентів четвертого курсу (рівень типової клінічної картини), сформулював одну з конкретних цілей щодо даних обстеження людини з встановленим попереднім клінічним діагнозом типової набутої вади серця: вміти під час самостійного прослуховування аускультативної картини та інтерпретувати патогенез шумових ефектів при мітральному стенозі. Яке саме методичне забезпечення йому слід обрати для отримання необхідних результатів?

- А. Практикум з пропедевтики внутрішніх хвороб
- В. Методичні вказівки для студентів із самостійного вивчення позааудиторних тем
- С. Методичні рекомендації для викладачів до проведення практичного заняття
- Д. Методичні вказівки для студентів із самостійної підготовки до практичного заняття
- Е. Електронний навчальний підручник пропедевтики внутрішніх хвороб

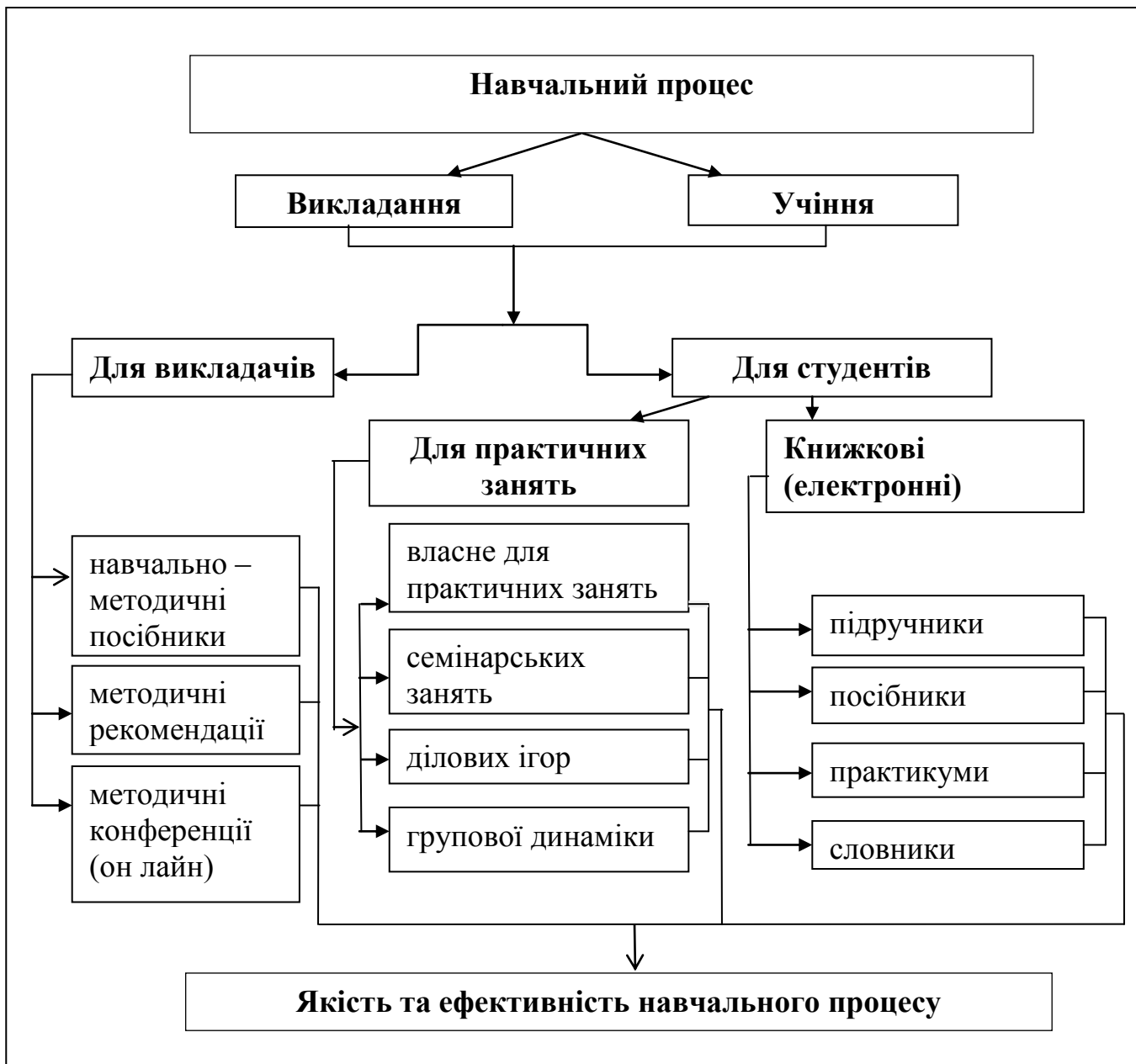
Еталон рішення

1 – А

Короткі методичні рекомендації до проведення практичного заняття

На початку заняття здійснюється визначення рівня підготовки курсантів до заняття, з'ясовуються питання, що викликали труднощі. Далі курсанти починають виконувати індивідуальні завдання, що пов'язані з розробкою необхідного для потреб кафедри методичного забезпечення. Робота обговорюється між ними усіма та викладачем. Останній здійснює корекцію з тих питань, які їй потребують. Далі проводиться поточний тестовий контроль по темі заняття. Підводяться підсумки заняття.

Граф логічної структури: «РОЗРОБКА МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ»

ЕТИКО-ДЕОНТОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МЕДИЧНОМУ ВУЗІ.

РОЛЬОВА ГРА «НАУКОВО - РЕФЕРАТИВНА КОНФЕРЕНЦІЯ»

Актуальність теми

Моральні принципи та людські цінності в медицині безпосередньо належать до психолого-педагогічних засобів. Дотримування етичних норм - одна із необхідних сторін діяльності викладача та важлива умова функціонування і розвитку всієї педагогічної діяльності. Вивчення етико-деонтологічних аспектів на основі принципів медичної психології та педагогіки передбачає розгляд специфічних проявів загальної етики в певних умовах педагогічної діяльності. Роль та авторитет педагога безпосередньо пов'язані з умінням розв'язувати етичні та міжособистісні проблеми, що незмінно виникають в процесі виконання професійних обов'язків. Це такі, як взаємостосунки педагога зі студентами, з колегами.

Тему «Медична етика та деонтологія» доцільно засвоювати за допомогою такої форми активного навчання як рольова гра. Її можна проводити зокрема як навчально-реферативну конференцію. Саме таку форму вважаємо доречною, тому що важливою умовою підвищення професійного рівня педагога, який повинен вміти працювати зі спеціальною літературою, отримувати інформацію на конференціях в своїй установі чи підрозділі, а також за їх межами. До того ж важливо вміти організувати конференцію, провести її (чи семінари, чи збори), виділити найбільш значущі питання, провести дискусію, оцінити виступи колег, зробити висновки. Всі названі уміння посідають важливе місце в формуванні різного роду навичок навчання. Набуттю таких навичок сприяє й навчально-реферативна конференція.

Цілі заняття

Загальна мета: уміти організувати та провести конференцію, брати участь в конференції в будь якій ролі: в якості головуючого, доповідача, активного слухача, опонента. Загальна мета засвоєння розділу: «Медична етика та деонтологія»: уміти користуватися принципами медичної етики та деонтології в педагогічній діяльності.

Конкретні цілі. Вміти:

Кожному учаснику (студенту):

- Користуватися каталогами та постатейною журнальною бібліографією для пошуку літератури.
- Проводити пошук літератури за бібліографічними та реферативними виданнями.
- Оформлювати карточки з бібліографічним описом статті в журналі чи збірнику, книзі.
- Скласти план реферату.

Організатору конференції:

- Обґрунтувати доцільність проведення науково-реферативної конференції за конкретною темою.
- Скласти програму конференції.
- Забезпечити участь в конференції необхідних спеціалістів.
- Організувати конференцію відповідно програми.

Доповідачам:

- Сформулювати ціль доповіді.
- Підібрати літературу за даною темою.
- Вибрати з літератури необхідну для заданої теми інформацію.
- Узагальнити дані літератури.
- Проаналізувати відповідні матеріали, узагальнити їх та ввести в повідомлення.
- Скласти текст доповіді за темою.
- Оформити список літератури, що була використана.

- Викласти зміст доповіді на конференції.
- Відповісти на запитання, що з'явилися за матеріалами доповіді.

Слухачам:

- Визначити нечітко викладені чи недостатньо розкриті положення доповіді.
- Сформулювати питання доповідачу для їх з'ясування.
- Вступити в дискусію при необхідності.

Опонентам:

- Оцінити доповідь за змістом і формою.
- Виступити на конференції під час обговорення доповіді.
- Передбачити такі елементи: фрагменти доповіді, в яких відчувається згода з доповідачем і ті, в яких її немає; пропозиції щодо висвітлення теми.

Головуючому:

- Уміти відкрити конференцію та запропонувати регламент її роботи.
- Реалізувати програму конференції.
- Керувати дискусією.
- Зробити підсумки щодо роботи конференції.

Перші три вміння стосуються всіх учасників і будуть оцінюватися, виходячи з контролю вірності складання бібліографічних карточок необхідних джерел літератури за темою. Картки разом з текстом доповіді збираються викладачем для перевірки. Еталони складання бібліографічного опису статті в журналі та монографії наведено нижче.

Для реалізації загальної мети теми «Медицина етика та деонтологія» необхідно вміти:

- використовувати принципи медичної етики та деонтології в процесі управління медичним закладом, а також для психолого-педагогічного впливу на особистість пацієнта з метою формування довіри лікарю та його рекомендаціям;
- керуватися положеннями законодавчих та регламентуючих документів щодо формування моральної культури медичних працівників;
- вживати профілактичних засобів та усувати шкідливі наслідки неякісної медичної роботи, що веде до формування ятрогенії;
- аналізувати та попереджувати лікарські помилки;
- дотримуватися лікарської таємниці;
- дотримуватися етики спілкування з пацієнтами, їх рідними, колегами;
- спрямовувати деонтологічні принципи поведінки медичного персоналу на досягнення максимальної ефективності лікування.

Теоретичні питання

1. Принципи медичної етики.
2. Правове забезпечення принципів етики та деонтології в діяльності лікаря.
3. Лікарські помилки.
4. Ятрогенії.
5. Етико-деонтологічні особливості спілкування лікаря з колегами, пацієнтами та їх рідними.

Граф логічної структури: «МЕДИЧНА ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ»

Джерела інформації

1. Адаир Дж. Психология лидерства. – М.: Изд-во Эксмо, 2006. – 352 с.
2. Кассирский И.А. О врачевании. – М.: Медицина, 1970. – 270 с.
3. Харди И. Врач, сестра, больной. – Будапешт, 1981. – 302 с.
4. Глозман Ж.М. Общение и здоровье личности. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 208 с.

Тематика конференції : «Медична етика та деонтологія»

Доповіді

1. Соціальна роль лікаря в суспільстві (історичні аспекти).
2. Медична етика та деонтологія (Визначення. Сучасний стан. Перспективи).
3. Лікар і закон.
4. Роль керівника медичного закладу у впровадженні принципів медичної етики в колективі.

Співдоповіді

1. Психологія спілкування лікаря з хворими.
2. Про лікарську таємницю.
3. Лікар в колективі.
4. Питання медичної етики та деонтології в художній літературі.

Методичні рекомендації до підготовки та проведення конференції

1. Рекомендації для доповідача

1.1. Готуючи реферат, необхідно використати джерела літератури переважно за останні роки (3-5 років), а також офіційні документи. Обсяг реферату слід розраховувати на 7-10 хвилин викладання. Реферат рекомендується писати не в зошиті, а на окремих листках з однієї сторони. Він не повинен бути простим переказом або послідовним викладом літератури; необхідно провести аналіз питання та узагальнити дані літератури за відповідною темою, дати оцінку їм. До реферату рекомендується включити короткий вступ, (в якому доцільно підкреслити актуальність теми, цілі доповіді та ін.); основну частину (викладення вузлових питань, в тому числі власний матеріал); висновки. В основній частині або в висновках бажано також викласти точку зору автора реферату з питань, що обговорюються.

1.2. Виступаючому на конференції рекомендується доповідь не читати, а вільно викладати матеріал, якщо є необхідність, навести цифрові дані або цитати. Ці рядки в тексті доцільно виділити, підкреслити. Під час доповіді завжди належить користуватися спеціально підготовленими або тими, що є на кафедрі, наочними посібниками (таблиці, слайди) відповідно темі. Для цього в період підготовки доповіді належить заздалегідь ознайомитися з наочністю. Рекомендується в доповіді посилатися на використані посібники, а для вільного викладання матеріалу необхідно добре володіти ним. Цьому сприятиме ретельне опрацювання тексту разом з літературою та наочними посібниками. Разом з тим необхідно перевірити розмір доповіді, щоб не заборгуватися часом, який задано програмою. Слід звернути увагу і на манери викладання - не поспішати, мова повинна бути чіткою, в міру емоційною, з вірними речовими логічними акцентами. Вступ, основна частина та висновки в доповіді виділяються паузами, голосом, відповідними словами: «отже, таким чином», і далі за текстом «Підсумовуючи, можна сказати, що...». На запитання, задані слухачами, доповідач повинен відповідати коротко і чітко. Якщо запитання виявиться складним, необхідно пояснити, чому не може бути дано відповіді відразу. Заключне слово доповідача після обговорення доповідей теж повинне бути коротким. В ньому доповідач зосереджується на зауваженнях та пропозиціях слухачів.

2.Рекомендації для головуючого

Той, що виконує роль голови, відкриваючи конференцію, повинен пропонувати для затвердження регламент роботи, тобто встановити:

- кількість доповідей;
- час, відведений на доповіді та виступи при обговоренні; час перерв та їх тривалість;
- порядок запитань доповідачу (в умовах занять доцільно задавати їх усно, одразу ж по закінченню доповідей);
- порядок відповідей (доцільно відповідати одразу на задані питання.).

Голова здійснює керівництво ходом конференції, а саме:

- надає слово доповідачу і повідомляє, кому слід готуватися до наступної доповіді;
- слідкує за регламентом і якщо доповідач перебільшує відведений час, попереджає його;
- після закінчення доповіді голова закликає слухачів задавати питання;
- надає слово бажаному запитувати;
- надає слово доповідачу для відповіді.

Після закінчення доповідей та відповідей на питання голова оголошує початок дискусії та поступово надає слово усім бажаним взяти участь в обговоренні. Після обговорення кожен доповідач має змогу виступити із короткою заключною промовою.

Далі голова робить підсумки конференції, в яких дає коротку характеристику всіх доповідей (щоб підготуватись до такого виступу, головуючий повинен під час доповідей та обговорення робити письмові помітки).

3.Рекомендації для опонентів

При обговоренні і оцінці доповідей слід звертати увагу на наступне:

- чи відповідає зміст доповіді темі;
- ступінь розкриття теми та проблеми;
- ступінь узагальнення літературних даних (простий послідовний переказ чи аналіз даних);
- чи викладена особиста точка зору на літературний матеріал;
- структура доповіді (вступ, основна частина, висновки);
- чи достатні посилання на літературні джерела;
- чи має місце повтор раніше викладеного;
- цікавість викладеного матеріалу;
- мовлення, манера викладення та поведінка під час доповіді.

Рекомендується також висловити свою точку зору щодо суті питань доповіді.

Вище викладені рекомендації для опонентів доцільно враховувати усім доповідачам під час підготовки до конференції.

МЕТОДОЛОГІЯ РОЗРОБКИ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ КАФЕДРАХ

Актуальність теми

З метою поліпшення якості вищої освіти у провідних вищих медичних навчальних закладах України впроваджена та діє оригінальна система управління якістю процесу навчання, в основу якої покладено професійно – діяльнісний підхід, тобто орієнтація навчання на усіх його рівнях на кінцеві цілі професійної лікарської діяльності.

Управління процесом навчання має два рівні: рівень вищого навчального закладу та рівень кафедри. На першому рівні здійснюються розробка методичних стандартів, організація впровадження прийнятої системи навчання, контроль виконання. Особливе значення має кафедральний рівень управління учбовим процесом завдяки тому, що кафедра являє собою визначальну ланку в організації, а саме реалізації системи навчання. На фундаментальних кафедрах треба забезпечити наступне:

- учбове призначення теми для освоєння конкретних знань-умінь;
- світоглядне значення, що в основному, спирається на зв'язок змісту теми з попереднім навчанням;
- виховна роль, яка визначається виходом на подальше навчання в даному предметі і для інших предметів;
- професійна значущість вивчення теми для майбутньої лікарської діяльності

Тому при формулюванні загальної мети на фундаментальних кафедрах потрібно указати, для якої медичної необхідності потрібні такі уміння. Наприклад: в курсі медичної фізики за темою «Радіоактивність» загальна мета формулюється так: «Уміти інтерпретувати фізичну суть радіоактивності для використання таких умінь в медичній радіології для діагностики або лікування хворих».

Головним засобом реалізації названої (що системи навчання є методичні матеріали, (методичні вказівки для тих, що навчаються), створені колективом викладачів кафедри. Методичні матеріали складаються до кожної теми учбових занять. Вузівським стандартом (додаток 1, 2) передбачено їх наступну структуру:

1. Актуальність теми.
2. Цілі навчання – загальна, конкретні і початкового рівня до теми (додаток 3).
3. Зміст навчання по темі заняття (додаток 4).
4. Визначення орієнтовної основи діяльності (додаток 5).
5. Тестовий контроль по цілям теми заняття (додаток 6).
6. Використання різних форм занять(додаток 7).
7. Короткі методичні вказівки до роботи на практичному занятті тих, що навчаються.

Саме тому вміння обирати, розробляти та використовувати різні форми дидактичного забезпечення процесу учіння є головним інструментом керування якістю у діяльності кожного викладача, а тому є актуальним.

Цілі навчання

Загальна мета: вміння обирати, розробляти та використовувати різні форми методичного забезпечення навчального процесу.

Конкретні цілі. Вміти:

1. Аналізувати складові частини дидактики.
2. Обрати необхідну форму методичного забезпечення навчального процесу.

3. Використати (розробити) необхідну структуру методичного забезпечення навчального процесу.
4. Контроль ефективності навчання за допомогою даної форми методичного забезпечення.

Зміст навчання у відповідності з цілями

Теоретичні питання

1. Дидактика та її складові частини.
2. Поняття про методичне забезпечення навчального процесу, його різновиди, структуру та застосування у навчальному процесі медичних ВНЗ.
3. Контроль ефективності навчання за допомогою даної форми методичного забезпечення.

Граф логічної структури (див. додаток 8)

Джерела інформації.

Основні джерела

1. Казаков В.Н., Селезнёва Н.А., Талалаенко А.Н. и др. Управление качеством подготовки специалистов: программно-целевой подход. - М., Донецк, 2007. - 215 с.
2. Казаков В. М., Вітенко І. С., Талалаенко О.М., Каменецький М. С., Первак М. Б., Котлубей О. В. Розробка методичних вказівок для студентів вищих медичних навчальних закладів відповідно до сучасних державних стандартів та принципів Болонського процесу (Методичні рекомендації для викладачів вищих медичних навчальних закладів ІУ рівня акредитації): Київ - Донецьк: ЦМК МОЗ України, 2005. - 158 с.
3. Болонский процесс: поиск общности европейских систем высшего образования (проект TUNING) /Под науч. ред. В.И. Байденко. - М., 2006. - 210 с.
4. Государственные стандарты высшего образования и аттестация качества подготовки выпускников (на примере высшего медицинского образования) /Под ред. В.Н. Казакова. - М., Донецк, 2004. - 150 с.
5. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти.-3тє вид., перераб. і доп.- Тернопіль: навчальна книга-Богдан, 2005.-232с.

Додаткові джерела

1. Болонский процесс: нарастающая динамика и многообразие (документы международных форумов и мнения европейских экспертов) / Под науч.ред. В.И. Байденко. - М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2002.- 408 с.
2. Зимняя И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования //Высшее образование сегодня, 2003. - № 5. – С. 34-42.
3. Казаков В.М., Талалаенко О.М., Гаріна М.Г. та інш. Методологія і реалізація системи управління якістю медичної освіти. – Донецьк, 2001. -213 с.
4. Бордовская Н.В., Реан А.А. Педагогіка. учебник для вузов – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – С.10-29, 91-100, 109-130.
5. Борисюк А.С. Основы педагогіки: Навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / За заг. ред. І.С. Вітенка. – Тернопіль: Астон, 2002. – 149 с.
6. Лихачев Б.Т. Педагогіка. Курс лекцій. Учебное пособие для студентов пед. учебн. заведений и слушателей ИПК и ФПК. – М.: «Прометей», 1992.- 528 с.

Орієнтовна основа діяльності

Схеми окремих видів методичного забезпечення наведено у додатках.

Набір завдань для перевірки досягнення конкретних цілей навчання

Завдання 1

Викладач кафедри анатомії людини планує розробку методичного забезпечення до практичного заняття для студентів першого курсу (базисний рівень) щодо відпрацювання практичних навичок препаровки серця. Яке саме методичне забезпечення йому слід обрати для отримання необхідних результатів?

- A. Практикум з анатомії
- B. Методичні вказівки для студентів з самостійного вивчення позааудиторних тем
- C. Методичні рекомендації для викладачів до проведення практичного заняття
- D. Методичні вказівки для студентів з самостійної підготовки до практичного заняття
- E. Електронний навчальний підручник з анатомії

Завдання 2

Викладач кафедри анатомії людини планує розробку методичного забезпечення до практичного заняття для студентів першого курсу (базисний рівень) щодо теми анатомія серця. Яке саме методичне забезпечення йому слід обрати для отримання необхідних результатів?

- A. Методичні вказівки для студентів з самостійної підготовки до практичного заняття
- B. Методичні вказівки для студентів з самостійного вивчення позааудиторних тем
- C. Методичні рекомендації для викладачів до проведення практичного заняття
- D. Практикум з анатомії
- E. Електронний навчальний підручник з анатомії

Завдання 3

Викладач кафедри фізіології людини планує розробку методичного забезпечення, одну з конкретних цілей сформулював таким чином: виробити навик вимірювання та інтерпретації параметрів периферійного тиску за Коротковим.

Яке саме методичне забезпечення йому слід обрати для отримання необхідних результатів?

- A. Практикум з фізіології
- B. Методичні вказівки для студентів з самостійного вивчення поза аудиторних тем
- C. Методичні рекомендації для викладачів до проведення практичного заняття
- D. Методичні вказівки для студентів з самостійної підготовки до практичного заняття
- E. Електронний навчальний підручник з фізіології

Завдання 4

Завідувач кафедри пропедевтичної терапії сформулював загальну з усієї дисципліни для студентів третього курсу (базисний рівень) мету: вміти збирати та інтерпретувати скарги, анамнестичні та дані об'єктивного та додаткових методів обстеження хворих, виділяти основні симптоми та синдроми для наступного застосування цих вмінь та навичок на інших клінічних кафедрах. Яке саме методичне забезпечення йому слід обрати за отримання необхідних результатів?

- A. Практикум з пропедевтики внутрішніх хвороб
- B. Методичні вказівки для студентів із самостійного вивчення поза аудиторних тем

- С. Методичні рекомендації для викладачів до проведення практичного заняття
- Д. Методичні вказівки для студентів з самостійної підготовки до практичного заняття
- Е. Електронний навчальний підручник пропедевтики внутрішніх хвороб

Завдання 5

Викладач кафедри факультетської терапії, розробляючи методичне забезпечення для студентів четвертого курсу (рівень типової клінічної картини), сформулював одну з конкретних цілей щодо даних обстеження людини з встановленим попереднім клінічним діагнозом типової набутої вади серця: вміти під час самостійного прослуховування аускультативної картини та інтерпретувати патогенез шумових ефектів при мітральному стенозі. Яке саме методичне забезпечення йому слід обрати для отримання необхідних результатів?

- А. Практикум з пропедевтики внутрішніх хвороб
- В. Методичні вказівки для студентів із самостійного вивчення позааудиторних тем
- С. Методичні рекомендації для викладачів до проведення практичного заняття
- Д. Методичні вказівки для студентів із самостійної підготовки до практичного заняття
- Е. Електронний навчальний підручник пропедевтики внутрішніх хвороб

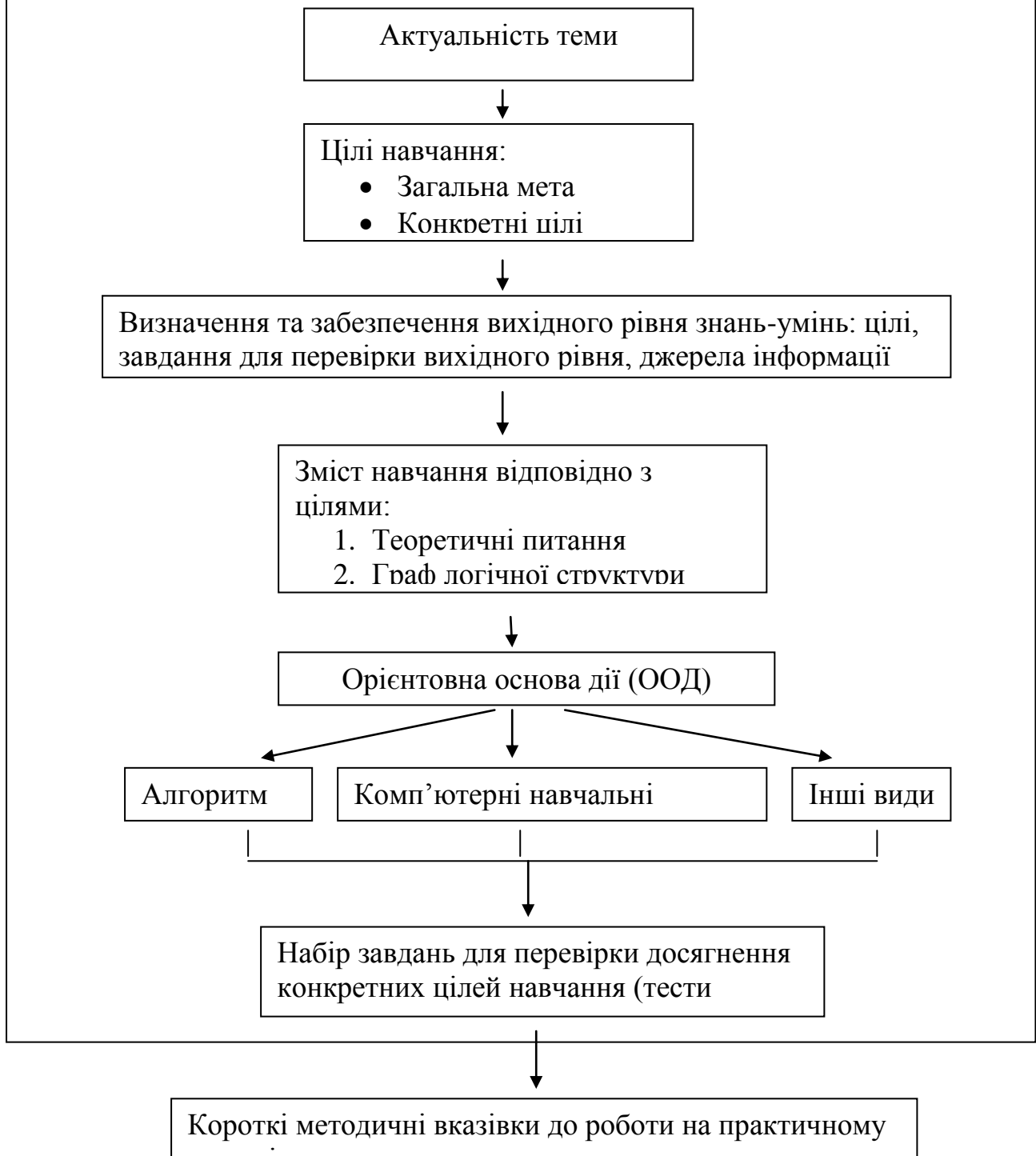
Еталон рішення

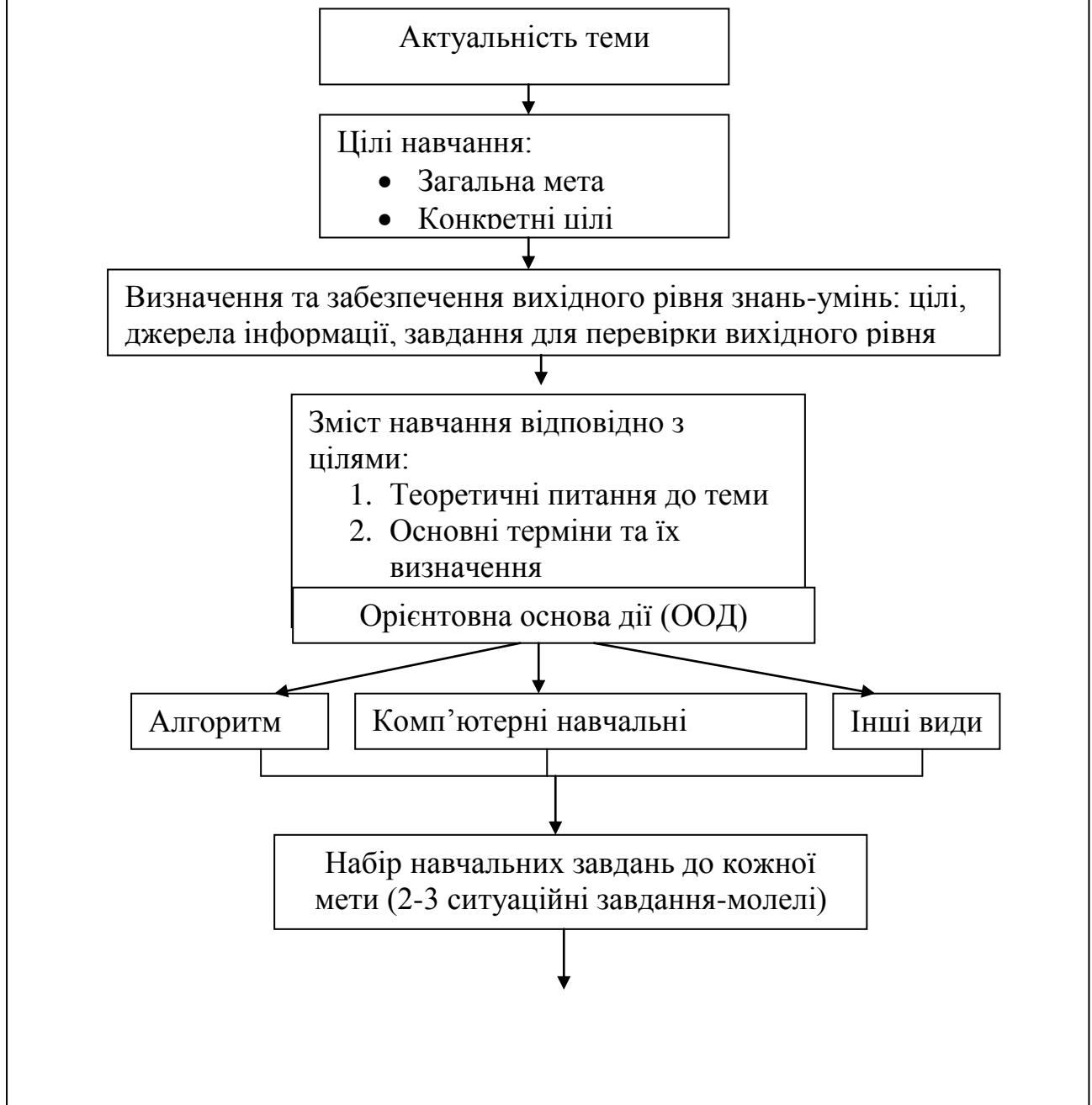
1 – А

Короткі методичні рекомендації до проведення практичного заняття

На початку заняття здійснюється визначення рівня підготовки курсантів до заняття, з'ясовуються питання, що викликали труднощі. Далі курсанти починають виконувати індивідуальні завдання, що пов'язані з розробкою необхідного для потреб кафедри методичного забезпечення. Робота обговорюється між ними усіма та викладачем. Останній здійснює корекцію з тих питань, які їй потребують. Далі проводиться поточний тестовий контроль по темі заняття. Підводяться підсумки заняття.

Структура методичних вказівок для студентів із самостійної підготовки до практичних занять

Структура методичних вказівок для студентів з самостійного вивчення позааудиторних тем

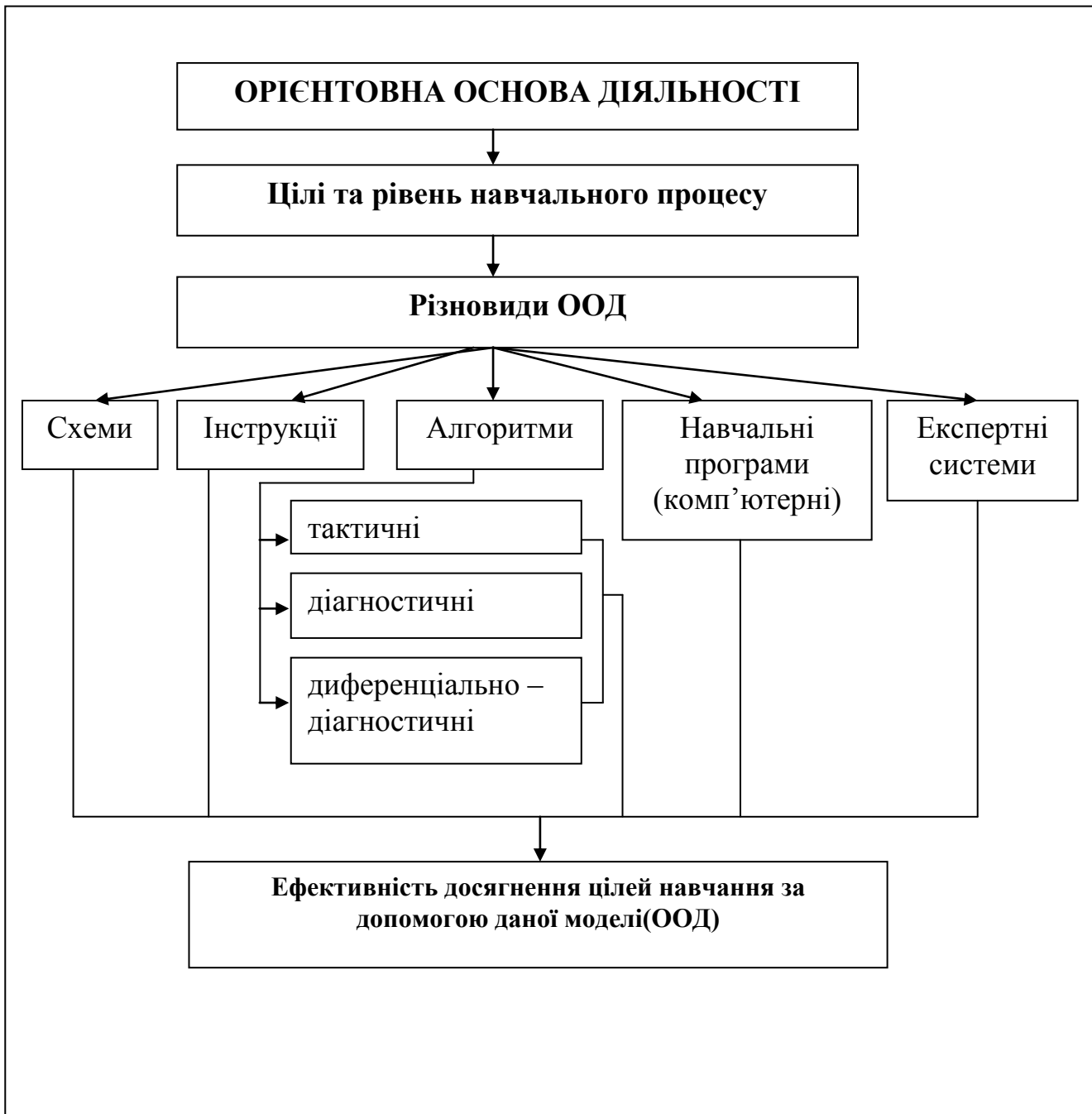
Граф логічної структури: «ЦІЛІ НАВЧАННЯ»

Граф логічної структури: «ЗМІСТ НАВЧАННЯ»

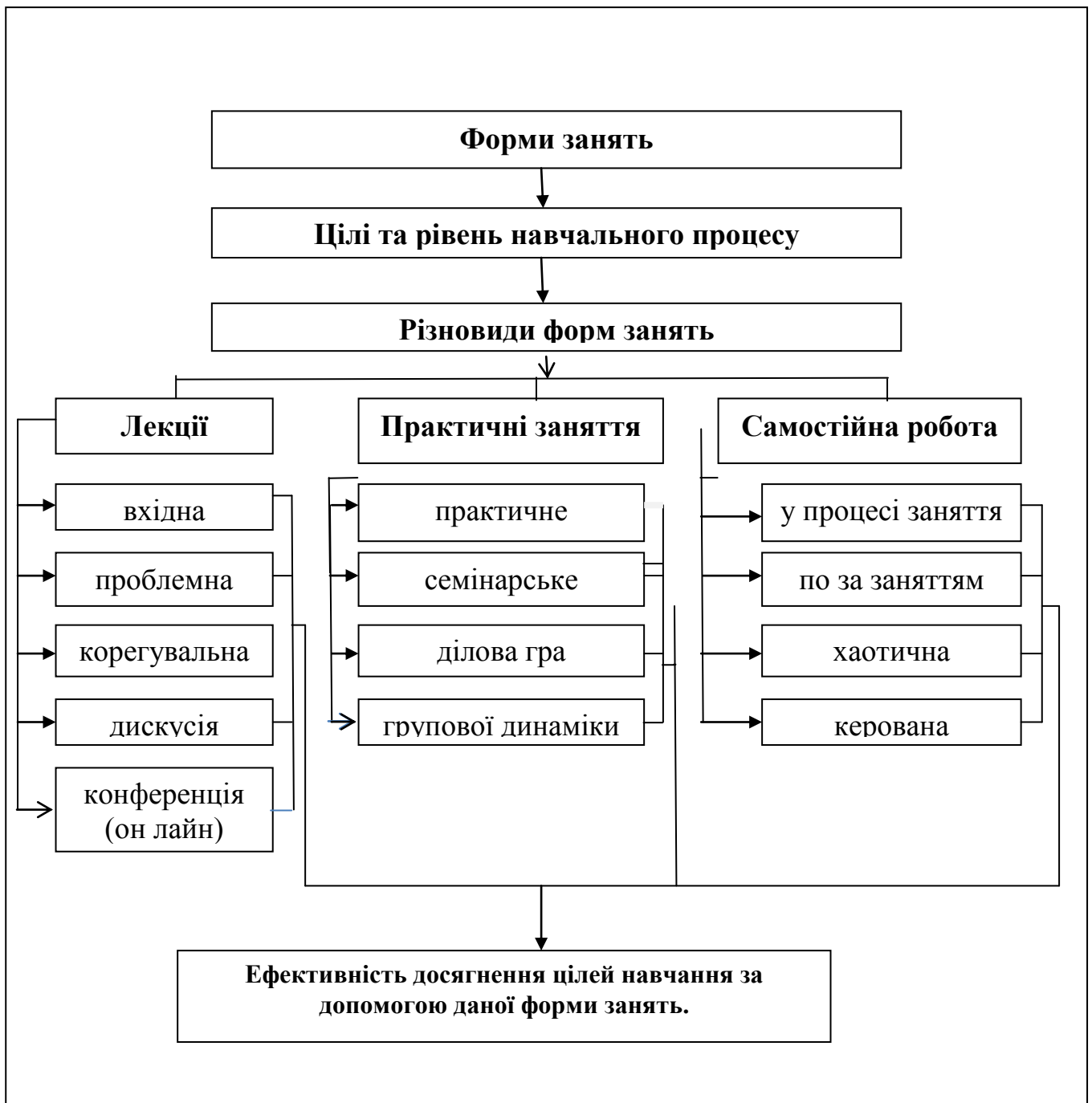
Граф логічної структури: «ОРІЄНТОВНА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ»

Граф логічної структури: «ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ»

Граф логічної структури: «ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ФОРМ ЗАНЯТЬ»

Граф логічної структури: «РОЗРОБКА МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ»

МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.

Кожний педагог отримує індивідуальне завдання на кафедрі, де він працює.

Для тих, хто перший раз навчається на курсах з педагогіки, це найчастіше буває: розробка методичних вказівок для студентів (курсантів) до підготовки і виконання самостійної роботи на практичному занятті, або самостійного опрацювання окремих тем занять; методичних рекомендацій для викладачів кафедри. Є чітка структура, за якою відбувається формування методичних матеріалів:

1. актуальність теми;
 2. цілі загальні: конкретні та вихідного рівня, до яких додаються джерела інформації та варіанти тестових завдань;
 3. зміст навчання по темі:
 - перелік теоретичних питань;
 - граф(и) логічної структури;
 - джерела інформації
 4. Орієнтована основа діяльності;
 5. Набір текстових завдань формату А з вибірконими відповідями до конкретних цілей.
 6. Короткі методичні вказівки до виконання самостійної роботи на занятті.
- Кваліфіковані викладачі (повторне навчання) можуть виконувати таку саму роботу, або писати главу посібника, практикума; створювати лекцію у вигляді мультимедійної презентації.
- Кожен розділ з виконання роботи контролюється педагогом кафедри та при необхідності корегується.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

Методологія створення підручників та навчальних посібників керуючого типу: Навч. посібник/ За загальною редакцією В.М.Казакова, І.С.Вітенко, А.Н.Талалаєнко, М.С.Каменецький, М.Г.Гарина, М.Б. Первак, Л.Є.Оборнев. – Київ – Донецьк. - 2003. – 118 с.

Педагогика и психология высшей школы/ Под ред. С.И.Самыгина. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. – 542 с.

Управление качеством подготовки специалистов: программно-целевой подход (на примере высшего и послевузовского образования)/ В.Н.Казаков, Н.А.Селезнева, А.Н.Талалаєнко, М.С.Каменецький, М.Г. Гарина, Первак М.Б., Л.Е. Оборнев и др. – М.- Донецк. - 2003. – 215 с.

Мосеєнко Р.О., Дудіна О.О., Слабкий Г.О. Керівництво з основ доказової медицини. Особливості курсу і методологія викладання.- К.,2012.- 262с.

Контроль якості медичної допомоги (методичні рекомендації). Ужгород, 2014 – 43 с.

Культура управління як складова частина менеджменту в охороні здоров'я. Навчально-методичний посібник. Ужгород, 2012 - 38 с.

Допоміжна

Лихачов Б. В. Педагогика (курс лекцій). М. Прометей, 1996.–463с.

Казаков В.М., Талалаєнко О.М., Борисова Т.П., Денисенко О.П., Адоньєва Н.М. Електронний підручник і комп'ютерна навчальна програма як необхідні елементи оптимізації навчання в медичному ВНЗ// Медична освіта. – 2003. - № 2. – С. 123 – 125.

Казаков В.М., Талалаєнко О.М., Каменецький М.С., Гаріна М.Г., Первак М.Б., Оборнев Л.Є. Методологія та технологія створення підручників та навчальних посібників керуючого типу// Медична освіта.–2003. - № 2. – С. 126 – 129.

Методологія разработки учебных программ нового поколения/ В.Н.Казаков, И.Е.Булах, А.Н.Талалаєнко, М.Б.Первак, Л.Е.Оборнев и др. - Проблемы качества образования. –Книга 4. – Москва-Уфа, 2003. – С. 25 - 33.

Сагарда В.В., Опачко М.В. Впровадження нових форм планування, організації та проведення всіх видів занять у контексті Болонського процесу (інформаційно-методичні матеріали). – Ужгород, 2006- 95 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Педагогика высшей школы, Пионова Р.С.

http://lib100.com/book/pedagogics/ped_higher_education/_%cf%e8%ee%ed%ee%e2%e0%20%d0.%d1.,%20%cf%e5%e4%e0%e3%ee%e3%e8%ea%e0%20%e2%fb%f1%f8%e5%e9%20%f8%ea%ee%eb%fb.pdf

<http://nashol.com/2012091266973/pedagogika-visshei-shkoli-pionova-r-s-2002.html>

Педагогіка вищої школи (курс лекцій)

<http://www.info-library.com.ua/books-book-69.html>

Педагогика и психология высшей школы: Учебное пособие. проф., канд. филол. наук М. В. Буланова-Топоркова

http://krotov.info/lib_sec/shso/71_rost1.html

Методика викладання у вищій школі. В. М. Нагаєв

<http://referat.inf.ua/literatura/uchebnye-posobija/metodika-vikladannja-u-vishh%D1%96j-shkol%D1%96-v-m-naga%D1%94v>

<http://lib100.com/book/pedagogics>

<http://nashol.com/2012091266973/pedagogika-visshei-shkoli-pionova-r-s-2002.html>

http://krotov.info/lib_sec/shso/71_rost1.html

[http://referat.inf.ua/literatura/uchebnye-posobija/metodika-vikladannja-u-vishh.](http://referat.inf.ua/literatura/uchebnye-posobija/metodika-vikladannja-u-vishh)

При підготовці методичних рекомендацій використано:

Лобас В.М., Оборнев Л.Є., Дорохова О.Т., Владимирський А.В., Слабкий Г.О., Алексійчук І.С., Оборнев О.Л., Астахова Н.Ю., Кравець О.А. Організація вищої медичної освіти. Актуальні проблеми викладання профільних клінічних дисциплін: методичні вказівки для викладачів вищих медичних навчальних закладів III - IV рівня акредитації. Первинне навчання. -Донецьк, 2013.

**Актуальні проблеми викладання профільних фундаментальних
дисциплін: методичні рекомендації для викладачів вищих медичних
навчальних закладів III - IV рівня акредитації.
Первинне навчання.**

Методичні рекомендації для курсантів

Укладачі:

СЛАБКІЙ Геннадій Олексійович – доктор медичних наук, професор, академік міжнародної академії освіти та науки, завідувач кафедри громадського здоров'я Ужгородського національного університету

КАЧАЛА Лариса Олександрівна - кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри громадського здоров'я Ужгородського національного університету

ФЕЙСА Іван Іванович - асистент кафедри громадського здоров'я Ужгородського національного університету

ВИДАВНИК:

«СПД ФО «Коломіцин В.Ю.»
Свідоцтво про державну реєстрацію
В02 № 257914 від 09.12.2002 р.

Надруковано у МВЦ «Медінформ»
03179, м. Київ, вул. Котельникова, 95,
тел./факс +380 44 501-35-69

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1194 від 15.01.2003 р.

Підписано до друку 15 травня 2017 р.
Загальний наклад 50 прим. Зам. № 15/05/17